

Vega
verneområdestyre

Møteinnkalling

Utvalg:	Vega verneområdestyre
Møtested:	, Teams
Dato:	21.08.2025
Tidspunkt:	18:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 20/25	Godkjenning av møteinnkalling		
ST 21/25	Faglig godkjenning - Revidering av forvaltningsplan for Holandsosen naturreservat, Kjellerhaugvatnet naturreservat og Eidemsliene naturreservat		2024/1501
ST 22/25	Endring av timesats		2025/6507
ST 23/25	Budsjettregulering av tiltaksmidler - innkjøp av klaver		2025/6503
ST 24/25	Referatsaker		
ST 25/25	Eventuelt		

ST 20/25 Godkjenning av møteinnkalling

Arkivsaksnr: 2024/1501-12

Saksbehandler: Jannike Elise Wika

Dato: 13.08.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	21/25	21.08.2025

Faglig godkjenning - Revidering av forvaltningsplan for Holandsosen naturreservat, Kjellerhaugvatnet naturreservat og Eidemsliene naturreservat

Vedlegg:

- 1 Holandsosen (VV00000180)
- 2 Kjellerhaugvatnet (VV00000069)
- 3 Eidemsliene (VV00000179)

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre godkjenner herved vedlagte forvaltningsplaner før de sendes til faglig godkjenning til Miljødirektoratet. Forvaltningsplanene som godkjennes er:

- Holandsosen naturreservat
- Kjellerhaugvatnet naturreservat
- Eidemsliene naturreservat

Forvaltningsplanene har et godt kunnskapsgrunnlag og er lokalt forankret gjennom rådgivende utvalg og innspills møter med grunneiere, interessenter og Vega kommune.

Etter at forvaltningsplanene er faglig godkjent av Miljødirektoratet skal planene bearbeides og igjen styrebehandles av Vega verneområdestyret, før de sendes ut på offentlig høring. Viser til prosjektplan [Prosjektplan-Forvaltningsplan-for-verneomradene-pa-Vega.pdf](#)

Bakgrunn og vurdering

Verneområdene på Vega består av sju verneområder og det innstilles på at styret her godkjenner tre av dem. De øvrige fire ble godkjent av Vega verneområdestyre i sak 2/25. Ifølge prosjektplanen skal forvaltningsplanene legges ut på høring i løpet av 2025 og alle forvaltningsplanene skal være endelig godkjente i 2026.

Forvaltningsplanene utfyller verneforskriften. De kan imidlertid ikke åpne opp for tiltak utover rammene som det verneformål og verneforskrift setter eller innføre nye restriksjoner.

Prosjektplan for forvaltningsplan for verneområdene på Vega ble vedtatt av Vega verneområdestyre 04.03.2024. Oppstarts melding med prosjektplan for utarbeidelse av forvaltningsplan for alle verneområdene på Vega ble sendt til kommune, fylkeskommune, andre statlige sektormyndigheter, grunneiere, og andre rettighetshavere og aktuelle brukergrupper den 24. mai 2024. Det har blitt arrangert innspillsmøter samt møter med aktuelle myndigheter for hvert verneområde i tidlig fase.

Forrige forvaltningsplan, Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde (2015 - 2022), inkluderer forvaltningsplan for alle verneområdene på Vega. Besøksstrategi og tiltaksplan for alle verneområdene i Vega kommune ble ferdigstilt i 2020.

Forvaltningsplan (2015 - 2022) og besøksstrategien (2020) blir nå revidert og slått sammen til en nye forvaltningsplaner for hvert enkelt verneområde. Forvalter har utarbeidet et forslag til reviderte forvaltningsplaner med utgangspunkt i Forvaltningsplanen for Vegaøyen verdensarvområde (2015 – 2022) og Besøkstrategi for verneområdene på Vega (2020) samt i tråd med tilbakemeldingene fra grunneiere, brukerinteresser og Vega kommune gjennom innspillsmøter.

Forvalter vil understreke at forvaltningsplanene vil bli justert etter at de er faglig godkjent av Miljødirektoratet. Deretter blir forslag til høringsutkast styrebehandlet av Vega verneområdestyre før de legges ut på offentlig høring.

Etter forvalters vurdering har verneområdestyret nå ferdigstilte dokument for Holandsosen naturreservat, Kjellerhaugvatnet naturreservat og Eidemslie naturreservat som kan sendes til faglig godkjenning hos Miljødirektoratet.

Intern kladd – Revidering av forvaltningsplanen for Holandsosen naturreservat

Innhold

1.0 Innledning.....	3
Holandsosen (VV00000180).....	3
Om forvaltningsplanen	3
Forvaltningsmyndighetens oppgave	4
Tilleggsopplysninger	4
2.0 Områdefakta.....	5
Internasjonale forpliktelser	5
IUCN	5
Tilleggsopplysninger	5
3.0 Natur.....	7
Beskrivelse	7
Naturtyper beskrivelse	7
Arter beskrivelse	8
Rødlistearter beskrivelse	8
Geologi beskrivelse	8
Klimaendring.....	8
Annen negativ påvirkning	9
Sitkagran	9
Veitistel.....	9
Lauvkratt	9
Einer	9
Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp	10
Menneskelig ferdsel	10
4.0 Bruk og historikk.....	11
Verneprosess.....	11
Restriksjonsområder	11
Landbruk.....	11
Friluftsliv.....	12
Jakt og Fiske.....	12
Reiseliv	12

Forskning og undervisning.....	12
Bygg og Installasjoner	13
Motorferdsel.....	13
5.0 Forvaltning.....	14
Innledning	14
Dispensasjonssøknader og saksbehandling	14
Forvaltning av viktige verneverdier	15
Tiltaksplan.....	17
Skjøtselsplan	17
Besøksforvaltning	17
Forvaltningsutfordringer	18
Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier og skjøtselsbehov.....	18
Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp	18
Holde leveområder for fugl mest mulig fri for forstyrrelser	19
Behov for buffersone rundt Holandsosen naturreservat	19
Demografi.....	20
Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge.....	20
Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl	20
Besøkstrategi	20
Naturmangfoldloven.....	22
Verneforskrift URL	23
Sentrale føringer	23
Forvaltningsmyndighetens retningslinjer	24
6.0 Kunnskapsgrunnlag.....	25
7.0 Vedlegg	26

1.0 Innledning

Holandsosen (VV00000180)

Godkjent av
Oppstartsdato
Planlagt revisjon
Sametingskonsultasjon
Godkjent dato
Høringsdato

ephorte saksnummer	
Forvaltningsmyndighet	Vega verneområdestyre
Forvaltningsmyndighetstype	Verneområdestyre
Oppsyn	https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturopsyn/kontakt-statens-naturopsyn/
Fylker	Nordland
Kommuner	Vega
Verneform	naturreservat
Verneplan	Verneplan for våtmark
Vernet dato	21.12.2000

Om forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen viser hvordan verneområdet forvaltes på en aktiv, kunnskapsbasert og tilpasset måte for å ivareta verneformålet. Forvaltningen bygger på nært samarbeid med brukerne av verneområdet, kontinuerlig innsamling av kunnskap om verneverdiene og jevnlig oppdatering av skjøtelsesplaner.

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Forvaltningsplanen er en presisering og en utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer videre mål for forvaltningen av verneområder, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Utkast til forvaltningsplan skal, etter godkjenning av Vega verneområdestyre og faglig godkjenning av Miljødirektoratet, sendes på høring til grunneiere og berørte interesser.

Vega verneområdestyre er ansvarlig for å gjennomføre revisjon av forvaltningsplanen. Planperioden vil være på 10 år men ved behov kan planene revideres før planperioden utløper.

Det er et mål at forvaltningsmyndigheten gjennom forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid mellom sentrale aktører lokalt, regionalt og nasjonalt.

Forvaltningsplanen viser hvordan oppgaver og ansvar er fordelt mellom noen sentrale aktører i verneområdet i henhold til blant annet lover og regelverk. Forvaltningsplanen vil også fungere som en rettesnor og veiledning for brukerne.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Miljødirektoratet har med hjemmel i naturmangfoldloven § 62 annet ledd og tredje punktum delegert myndigheten for forvaltning av Holandsosen naturreservat til Vega verneområdestyre, og fastsatt vedtekter for styrets utøvelse av myndighet.

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues.

Forvaltningsansvaret innebærer utøving av myndighet etter verneforskriften. I hovedsak innebærer dette myndighet til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for å gi informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, gjennomføre skjøtsel og sørge for registrering av naturverdier. Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for det aktuelle verneområdet gjennom forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Sentrale forvaltningsorganer er Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen. De rettslige rammene og muligheten for utøvelse av skjønn er de samme uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet.

Tilleggsopplysninger

Oppstarts melding med prosjektplan for utarbeidelse av forvaltningsplan for alle verneområdene på Vega ble sendt til kommune, fylkeskommune, andre statlige sektormyndigheter, grunneiere, og andre rettighetshavere og aktuelle brukergrupper den 24. mai 2024. Det ble samtidig invitert til å komme med innspill og til å delta på informasjon – og innspills møter i tidlig fase, for grunneiere og interessenter i verneområdene.

Oppstarten ble dessuten annonsert i lokalaviser, og oppstarts meldingen ble lagt ut på aktuelle nettsider. På innspills møte ble aktuelle temaer gjennomgått og innkomne innspill drøftet. Det ble gitt tilbud om å gi innspill underveis i prosessen, på samme måte som det som er vanlig i en referansegruppe.

2.0 Områdefakta

Landareal (daa)	1790
Sjøareal (daa)	710
IUCN-status	IUCN_IA
Ramsar-status	
Emerald-status	Nei

Internasjonale forpliktelser

Det er utviklet internasjonale avtaler som tar sikte på å beskytte miljøet ut fra et større perspektiv enn det nasjonale.

De internasjonale avtalene har ulik karakter. Noen dekker særlige regionale utfordringer mens andre dekker globalt, noen fokuserer særlig på en spesifikk problemstilling, mens andre har en bredere tilnærming. Mange av miljøavtalene er underlagt FN, fordi et grenseløst samarbeid er nødvendig for å løse problemer som arter seg likedan i mange land.

Verdensarv

Holandsosen naturreservat ligger i Vegaøyan Verdensarv, som ble skrevet inn på [UNESCOs](#) liste over verdens natur- og kulturarv da UNESCOs verdensarvkomité hadde sitt 28. komitémøte i Suzhou, Kina i 2004.

Unescos verdensarvkomité skriver i sin begrunnelse: "Vegaøyan viser hvordan generasjoner av fiskere og bønder gjennom de siste 1.500 år har opprettholdt en bærekraftig levemåte i et værhardt område nær Polarsirkelen, basert på den nå unike tradisjonen med ærfugldrift. Statusen er også en hyllest til kvinners bidrag til dunprosessen."

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion, [IUCN](#). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. IUCN forvalter et system for klassifisering av verdens verneområder, [IUCN kategorier](#). Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt. Status for norske verneområder rapporteres jevnlig fra Miljødirektoratet.

Tilleggsopplysninger

Holandsosen naturreservat har som verneformål å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider.

Forrige forvaltningsplan, Forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde (2015 - 2022), inkluderer forvaltningsplan for Holandsosen naturreservat. Besøksstrategi og tiltaksplan for alle verneområdene i Vega kommune, inkludert for Holandsosen naturreservat, ble ferdigstilt i 2020. Forvaltningsplan (2015 - 2022) og besøksstrategien (2020) blir nå revidert og her slått sammen til en ny forvaltningsplan for Holandsosen naturreservat.

3.0 Natur

Beskrivelse

Les mer om verneområdet på [Miljøstatus i Nordland](#)

Våtmarksområdet Holandsosen nord-vest på øya Vega p omfatter marine gruntvannsområder med småøyer, holmer og skjær, tidevannsareal med mudder- og kvikkleireparti, brakkvannstjern, og småvassdrag i et småkuppert heiterreng. Berggrunnen har delvis kalkfjell og gir grobunn for rik vegetasjon. En finner således variasjon fra rikmyrparti til fattige myrdrag. Vatn og tjønner er stort sett omgitt av breie og frodige vegetasjonsbelter. Her finnes varierte strandengparti og utover i sjøen rike ålegrasenger. Innen området finnes det spredte forekomster av planta bartrær, samt to nedlagte boplasser omgitt av små tidligere overflatedyrka arealer. Ei kraftlinje og ei telefonlinje krysser gjennom området. Videre finnes en del gamle delvis nedfalte gjerder.

VERNEINTERESSER: Holandsosen er i likhet med det nærliggende Kjellerhaugvatnet naturreservat et viktig delområde av Vegas særdeles omfattende og betydningsfulle våtmarksområder med et usedvanlig rikt og variert fugleliv gjennom mesteparten av året. Pr 31.10.00 er 149 fuglearter registrert innen reservatet, herav ca halvparten våtmarksarter. Under trekktidene vår og høst framstår Holandsosen som det viktigste delområdet i Vegas våtmarkssystem for ender og vadere, både for arter som hekker i landsdelen og for mer langveisfarende arter som f. eks. tundralo, polarsnipe, tundrasnipe, lappspove og sotsnipe. Det er særlig gruntvannsområdene og de næringsrike tidevannsarealene som er viktige for trekkfuglene. Også hekkefaunaen er rik og omfatter i tillegg til vanlige arter i regionen også mer sjeldne og fåtallige arter som f. eks. smålom, gravand og skjeand. Midtvinters består våtmarksfuglefaunaen hovedsakelig av sangsvane, stokkand, siland og marine dykkender som ærfugl, havelle og svartand.

FORMÅLET MED FREDNINGEN: Formålet med fredningen er å ta vare på en sentral del av et større våtmarkskompleks med internasjonal verneverdi, særlig p.g.a. områdets store betydning for våtmarksfugl til alle årstider.

ANDRE OPPLYSNINGER: Holandsosen ble midlertidig fredet fra 11.06.1980, og denne varte frem til endelig fredningsvedtak 21.12.2000.

Naturtyper beskrivelse

Naturkvaliteter knyttet til fugle- og dyreliv er godt kartlagt gjennom årlige rapportene fra tidligere oppsynsmann. Det er registrert nærmere 150 fuglearter innenfor reservatet, hvorav omtrent halvparten er våtmarksarter. Området har stor verdi som hekkeområde, trekkområde og overvintringsområde og utgjør sammen med Kjellerhaugvatnet naturreservat en viktig del av Vegas omfattende og verdifulle våtmarksområder. Av pattedyr er elg, rådyr og hare vanlige arter innenfor reservatet, samt oter og sel.

Over halvparten av landarealet i Holandsosen består av tørr gras-urterik hei av rikere utforming, ofte kalt rikhei eller kalklyng hei. Rikhei er en globalt sjelden vegetasjonstype, og de store forekomstene på Vega er en av faktorene som gjør kulturlandskapet her unikt.

Arter beskrivelse

Vegamaure og orkideer knytter seg til dette området. I tillegg til at Holandsosen er et viktig hekke-, trekkområde og overvintringsplass for en rekke våtmarksfugler. Området er oppholdssted for elg, rådyr, hare, oter og sel.

Rødlistearter beskrivelse

Vegamaure (*Galium oelandicum*). Holandsosen er kjent som kjerneområde for arten. Vegmaure finnes kun i Vega kommune. Bevaringstiltak som beiting og lyngbrenning hjelper til med å opprettholde det åpne, kalkrike lynghei-miljøet som vegmaure krever.

Av fuglearter som er blitt registrert i naturreservatet er polarsnipe vurdert som sterkt truet (EN), havelle som nært truet (NT) og skjeand, ærfugl og svartand som sårbar (VU).

Geologi beskrivelse

Under vegetasjonen finnes kalkrike bergarter — noe som gjør at vegetasjonen både er næringsrik og basekrevende. Denne berggrunnen er sjelden på Helgeland, og gir grunnlag for eksotisk botanikk som orkideer og den rødlistede “vegmaure”. Halvparten av landarealet består av kystlynghei som vokser på denne kalkrike, men næringsfattige berggrunnen. Dette habitatet er globalt sjeldent og skjøttes gjennom beiting og lyngbrenning.

Klimaendring

Klimaet har avgjørende betydning for forekomsten og utbredelsen av naturtyper og arter i økosystemene. Høyere temperatur kan endre artssammensetningen, f.eks. ved at varmekjære arter vil kunne spre seg nordover i landet, og høyere opp i fjellet, ofte på bekostning av mer kuldetolerante, alpine og polare arter. Alpine arter er spesielt sårbar for klimaendringer i og med at de verken kan flytte oppover i høydegradient eller lengre nordover. En annen konsekvens av klimaendringer er lengre vekstsesong, som kan være gunstig for noen arter. Lengre vekstsesong kan bidra til å endre artssammensetningen i vegetasjonsdekket, ved at noen arter utkonkurrerer andre. Kulturlandskap og sanddynemark kan i større grad være utsatt for gjengroing, og lavereliggende vegetasjon kryper stadig høyere opp i fjellet og fortrenger høyfjellsvegetasjon. Artssammensetningen i marine økosystemer endrer seg pga. havforsuring og høyere havtemperatur. På Vega kan dette ramme spesielt sjøfugl ved at varmekjære arter i sjøen øker i utbredelse, og blir en konkurrent til sjøfuglen. F.eks. den effektive predatoren makrellen, som beiter på sildelarver, et viktig byttedyr for blant annet terner.

Norsk klimasenter har laget [klimaprofil for Nordland](#) som er et kunnskapsgrunnlag for planlegging av klimatilpasning basert på forventede klimaendringer og klimautfordringer i fylket.

Annen negativ påvirkning

Sitkagran

Svartelistearten sitkagran har blitt plantet i enkelte deler av reservatet samt rett utafor grensen til reservatet. Fra 2013 frem til i dag har det meste av sitkagrana blitt hugget ned og fjernet fra naturreservatet. Etter hogsten ser vi at det vokser opp sitkagranplanter i hogstfeltetene i tillegg til at sitkagranskogen utafor naturreservatet sprer seg inn og vil etablere seg der. Sitkagranindivider kan vokse seg større og begynne å påvirke myras karakter med tanke på åpenhet, artssammensetning og ikke minst de \ hydrologiske forhold.

Veitistel

Veitistel har i løpet av de siste 5–10 årene blitt stadig hyppigere registrert i naturreservatet. På dyrket mark utgjør den ingen trussel, ettersom den blir utkonkurrert av andre planter og slått under innhøstingen av fôret. På beiteområder derimot, har veitistelen ingen naturlige fiender. Gras og urter rundt den beites ned, mens den selv får stå i fred og vokse. Etter hvert kan den danne tette bestander som rager opptil halvannen meter over bakken – som en liten skog midt i beitet. Dette fører til redusert beiteverdi og tap av konkurransesvake arter i det åpne kulturlandskapet.

Lauvkratt

Lauvkratt er hurtigvoksende trær som trives i åpent og lysfult landskap. Lauvskog hindrer spiring av beiteplanter og dermed biomasse som fører til økning av beitekapasiteten til området. Fra 2014 - 2019 har forvaltningsmyndigheten derfor fjernet og tynnet ut lauvskog i naturreservatet. I dag ser vi at det særlig i hogstfelt hvor det tidligere har stått sitkagranskog, kommer opp tett lauvkrattskog. Sitkagran er en skyggetolerant og dominerende art som ofte utkonkurrerer løvtrær når skogen er tett. Når denne granen fjernes, mister løvplantene sin viktigste konkurrent og kan vokse fritt.

Einer

De siste 10 årene er det blitt observert en økende dekningsgrad av einer. Einer trives på tørr, næringsfattig jord – typisk for gamle beitemarker og lyngheier. Den beites lite av husdyr og hjortedyr, og får derfor et konkurransefortrinn når det åpne landskapet ikke lenger skjøttes aktivt. Som art er einer seiglivet, hardfør og motstandsdyktig mot sykdom, og lite attraktiv for beitedyr. Dette gjør at den kan overleve lenge og dominere i landskapet, særlig der naturlig foryngelse av trær uteblir. Med tiden kan einer danne tette kratt som skygger ut lavtvoksende arter og reduserer artsmangfoldet i det åpne kulturlandskapet.

Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp

Vannforekomstene på Vega berører våtmarksområdet i Holandsosen naturreservat. Ifølge *Vann-Netter* er den økologiske tilstanden til vannforekomsten som berører Holandsosen naturreservat klassifisert som «moderat». Det betyr at vannet ikke har god nok kvalitet i henhold til miljømålene i vannforskriften (som følger EUs vanndirektiv). Dette er et tegn på at miljøet er påvirket av menneskelig aktivitet – og det er behov for tiltak for å forbedre tilstanden.

Menneskelig ferdsel

Tradisjonelt har det i naturreservatet vært ferdsel knyttet til husdyrshold, jakt og friluftsliv. Endret ferdselsmønster til verneområdet kan ha flere konsekvenser, avhengig av typen og omfanget av endringen. I tillegg til å være et naturreservat er dette området en del av Vegaøyan Verdensarv og har en høy verdi både naturmessig og kulturelt.

Konsekvenser som kan oppstå ved endret menneskelig ferdselsmønster er at fugl bli forstyrret i områdene hvor de oppholder seg og som kan gjøre at det blir mindre attraktivt for de stedegne fuglene. Endret og mer ferdsel kan også gi støy og visuelle forstyrrelser for folk som søker ro og nærhet til naturen.

Her er det et også et potensial for positive konsekvenser. Dersom ferdselsmønsteret styres på en bærekraftig måte, kan det også føre til positive effekter som økt bevissthet om områdets natur- og kulturverdier gjennom tilrettelegging av stier, informasjonsmateriell og guidede turer og redusert press på sårbare områder gjennom kanaliserte ruter og sonering.

Digitale kart som presenterer oppdatert informasjon om sårbare natur- og kulturverdier i Vegaøyan Verdensarv vil være en effektiv formidlingskanal til brukere av området. Et slikt kart kan inkludere data om verneområder, dunvær, ferdselsforbudssoner samt sårbare områder for fugl og annet dyreliv. Et slikt verktøy vil være en verdifull informasjonskanal for forvaltning, næringsaktører, grunneiere og andre brukere av verdensarvområdet.

4.0 Bruk og historikk

Verneprosess

Utkast til verneplan for våtmarksområder i Nordland fylke" (Fylkesmannen i Nordland, 1985) er et forslag til en verneplan som ble utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland som en del av arbeidet med å identifisere og beskytte viktige våtmarksområder i fylket. Dette utkastet var en del av den nasjonale verneplanen for våtmark, et tiltak fra Miljøverndepartementet som startet på 1970-tallet for å bevare sårbare og verdifulle våtmarker i Norge. Utkastet fra 1985 var en del av verneplan for våtmarker i Norge, som hadde flere runder frem til 1990-tallet. Mange av forslagene fra denne planen førte til opprettelse av naturreservater og Ramsar-områder (internasjonalt vernede våtmarker). Holandsosen naturreservat er i direkte sammenheng med "Utkast til verneplan for våtmarksområder i Nordland fylke" (1985), fordi utkastet la grunnlaget for at området ble identifisert som verneverdig og i 1997 formelt vernet som naturreservat.

Holandsosen i Vega kommune ble først midlertidig fredet som naturreservat den 11. juni 1980. Dette skjedde gjennom en forskrift fra Miljøverndepartementet, med hjemmel i den daværende naturvernloven. Formålet med den midlertidige fredningen var å beskytte det verdifulle våtmarksområdet og dets rike fugleliv mot inngrep, inntil en endelig beslutning om arealdisponering kunne fattes. [Lovdata](#)

Senere ble området formelt vernet som naturreservat ved kongelig resolusjon den 19. desember 1997.

Sammenhengen mellom det midlertidige og det permanente vernet illustrerer en vanlig praksis i norsk naturforvaltning, hvor midlertidig vern benyttes for å beskytte sårbare områder mens en grundigere vurdering og beslutningsprosess pågår.

Restriksjonsområder

Det er ingen områder med ferdselsforbud i verneområdet. Modellfly (droner), modellbåter, camping, oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

Det er lavtflygingsforbud, og bruk av drone er også forbudt i hele verneområdet.

Hunder skal holdes i bånd hele året.

Landbruk

Beitingen i Holandsosen naturreservat opphørte omtrent på samme tid som området ble midlertidig vernet. Det finnes ikke nøyaktige tall for omfanget av beiting før denne tid. Ifølge Carlsen m.fl. (2007) beitet det storfe, hest og sau i området. Beitetrykket var høyt og dyrene ble satt ut tidlig om våren og beitet til langt ut på høsten.

Holandsosen naturreservat ble inngjerdet i 2010 og det har siden da vært sommerbeite av primært sau. Avgrensningen av beite-området strekte seg utover

grensene til naturreservatet. Siden det ikke finnes nøyaktige tall for tidligere tids omfang av beiting innenfor reservatet vil Vega verneområdestyre legge til grunn et beiteomfang som anbefalt i skjøtelsesplanen samt de erfaringer som gjøres etter dagens beiting i området.

På grunn av rik orkidéflora knyttet til den rike lyngheia og rikmyrene er den optimale skjøtselen beiting med storfe. Storfe beiter også i større grad enn sau i fuktige myr- og engområder. I restaurerings- og den tidlige skjøtelsesfasen anbefales det i tillegg beite med sau. Sau beiter på lauvkratt slik at disse etter hvert dør og saubeite gir mindre gjenvekst enn manuell rydding. Det foreslås i tillegg til sommerbeite med sau og storfe helårsbeite med gammelnorsk sau da denne vil redusere oppslag av vedvekster. I tillegg til beite anbefales det i restaureringsfasen noe manuell rydding av einer og lauvkratt.

I kystlyngheier er også lyngsviing et nødvendig tiltak for å fornye røsslyngen og stoppe gjengroingen slik at både beiteverdien og artsmangfold i lyngheiene holdes høyt. Kvalvik mfl. (NIBIO 2012) har utviklet «Sviplan for Holandsosen» som fungerer som en veiledning for Vega verneområdestyre ved sviing i Holandsosen. Målet med lyngsviing er å forbedre beitet i lyngheier og bevare det biologiske mangfoldet. Etter anbefalingene fra sviplanen har Vega verneområdestyre siden 2010 gjennomført 8 brenninger av 10 daa.

Friluftsliv

Holandsosen naturreservat benyttes som tur- og rekreasjonsområde. Det er gamle stier/tråkk gjennom området. Flere av disse er gjengrodd. Områdets bruk til rekreasjon og friluftsliv antas å øke i framtiden som følge av etablering av forvaltningsknutepunktet på Nes, og økt turisme på Vega.

Jakt og Fiske

Det har siden 1980-tallet bygd seg opp både en elgstamme og en rådyrstamme på Vega som det jaktes på. Det drives jakt på elg og rådyr innenfor Holandsosen naturreservat. Områdets betydning for jakt på mink er ikke kjent.

Reiseliv

Vega verneområdestyre har tilrettelagt for besøkende i naturreservatet ved å etablere en sti som går gjennom reservatet samt informasjon om naturreservatet i tilknytning til stien.

Forskning og undervisning

Holandsosen naturreservat brukes i dag til ulike undervisnings- og forskningssammenheng, og potensialet for slik virksomhet er stort. Det knytter seg stor informasjonsverdi til områdets rike vegetasjon og fugleliv, samt kulturhistorie.

Vega verneområdestyre har samarbeid med Vega skole og med skogbrukslinja ved Mosjøen videregående skole. Hvor elever hvert år kommer til et av verneområdene på Vega for å gjennomføre praktisk arbeid.

Bygg og Installasjoner

Ei kraftlinje krysser den nordvestlige delen av reservatet. Det er ikke registrert fredete kulturminner innenfor reservatet. Tufter og rester etter bosetning finnes på Sør-Nautøua og Strauman.

Motorferdsel

I utgangspunktet er motorisert ferdsel til lands, herunder start og landing med luftfartøy, forbudt. Det gjelder også lavtflyging under 300 m og bruk av modellfly. Bruk av droner sidestilles med modellfly og er også forbudt i verneområdet. På havet er det forbud mot bruk av modellbåter og vannskuter. Verneforskriftene er ikke til hinder for annen motorisert ferdsel på havet. Motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av vernemyndighetene er direkte unntatt fra forbudet mot motorferdsel. Bestemmelsen innebærer ikke unntak for øvingskjøring. For motorisert ferdsel med andre formål enn de ovennevnte må det søkes dispensasjon.

5.0 Forvaltning

Innledning

Vega verneområdestyre er forvaltningsmyndighet for Holandsosen naturreservat. Verneforskriften gjelder side om side med annet lovverk. Dersom et tiltak ikke er regulert i verneforskriften, gjelder annen lovgivning alene. Annet relevant lovverk er for eksempel plan- og bygningsloven, friluftsløven og forurensningsloven som kommunen er myndighet for. Fylkeskommunen er myndighet etter kulturminneloven.

Statens naturoppsyn er forvaltningens feltapparat. Statens naturoppsyn har ansvar for tilsyn i verneområdet og anmelder eller informerer dersom de kommer over lovbrudd.

Forvaltningsmyndigheten har ifølge vedtektene et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd.

Dispensasjonssøknader og saksbehandling

I tilfeller der det søkes om dispensasjon for tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 6 må søknaden behandles etter naturmangfoldloven (nml) § 48 som erstatter verneforskriften § 8. For nærmere omtale, se kapitlet "Sentrale føringer".

Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene, sendes til Vega verneområdestyre. Søker må sørge for å innhente tillatelser fra andre myndigheter og grunneier der det er nødvendig. Naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd inneholder særskilte krav til søknader og begrunnelse av dispensasjoner gitt etter § 48. Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten vil derfor måtte veilede søker om dette kravet, og det kan være aktuelt å kreve tilleggsk dokumentasjon dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig dokumentasjon.

Dispensasjon etter § 48 første ledd skal inneholde begrunnelse for vedtaket som viser hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette. Dette innebærer at det stilles strengere krav til begrunnelse av dispensasjoner gitt etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 enn forvaltningslovens generelle krav til begrunnelse av vedtak. Der et tiltak krever tillatelse både etter naturmangfoldloven § 48 og etter annet regelverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd. I slike tilfeller skal vedtak som hovedregel først fattes etter verneforskriften.

Før det fattes vedtak, skal tiltaket det søkes om dispensasjon til, vurderes etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. (De er nærmere omtalt i kapitlet "Naturmangfoldloven" under.) Vurdering og vektlegging skal fremgå av vedtaksbrevet.

Forvaltningsmyndigheten må alltid vurdere om det skal settes vilkår, og hvilke, for å ivareta verneformålet i hver enkelt sak. Det kan være rom for at brukere av området kan få flerårige tillatelser.

Kopi av vedtaket sendes til grunneier dersom søker er en annen enn grunneier, til kommunen, fylkeskommunen og til Statens naturoppsyn. I spesielle tilfeller kan det være aktuelt å legge til andre kopimottakere i tillegg, for eksempel politi.

Forskrift om miljøvedtaksregisteret krever at enkeltvedtak på utvalgte miljøområder, for eksempel dispensasjon fra verneforskrifter, skal være tilgjengelig for allmenheten. Forvaltningsmyndigheten som har truffet vedtaket er den som registrerer vedtaket i registeret. Vedtaket skal registreres senest tre virkedager etter at parten er underrettet om vedtaket, se forvaltningsloven § 27.

Dispensasjonsvedtak truffet av Vega verneområdestyre kan påklages av en "part eller annen med rettslig klageinteresse" innen 3 uker fra vedkommende part mottar underretning om vedtaket. For de som har rettslig klageinteresse, og som ikke har fått skriftlig underretning, løper fristen først fra det tidspunkt de har fått eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket, se forvaltningsloven § 29. Miljødirektoratet er klageinstans. En klage skal alltid sendes til det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, her Vega verneområdestyre.

Forvaltning av viktige verneverdier

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å ivareta verneverdiene og sette i gang skjøtsel og tiltak dersom verneverdiene trues. Holandsosen naturreservat skal forvaltes etter verneforskriftens bestemmelser i samsvar med verneformålet.

«Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider.»(verneforskriften § 3).

Naturmangfoldloven § 47 om skjøtsel av verneområder omtales nedenfor under "Sentrale føringer".

Utfordringene når det gjelder å nå verneformålet, er å redusere trusler mot verneverdiene. Trusler kan skyldes endringer utenfor selve verneområdet som for eksempel klimaendring eller endring av næringstilgangen for fugl i overvintrende områder. Dette er trusler som forvaltningsmyndigheten ikke har innflytelse på gjennom forvaltningen av verneområdet.

Trusler kan også skyldes forhold og hendelser innenfor verneområdet. Skjøtsel og tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre for å redusere trusler mot verneverdiene, kan listes opp som følger:

1. Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier og skjøtelselsbehov
2. Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp

3. Holde leveområder for fugl mest mulig fri for forstyrrelser
4. Behov for buffersone rundt Holandsoen naturreservat
5. Demografi
6. Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge
7. Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl
8. Besøkstrategi

Punktene er utdypet i kapitlet "Forvaltningsutfordringer". Gjennomføringen av tiltak er avhengig av årlige, statlige budsjetter. Tiltaksmidler tildeles hvert år etter søknad fra Vega verneområdestyre til Miljødirektoratet.

Det er foreløpig ikke opprettet bevaringsmål for verneområdet.

Tiltaksplan

PRI	➤ Beskrivelse	➤ Kategori
1	Informasjon om verneområdet på skjerm (i butikk og på ferjer) om tilrettelegging og om sårbare naturverdier	Tilrettelegging og informasjon
2	Etabler årlig vertskaps kurs for guider og verter på Vega, for å sikre god informasjonsflyt fra forvaltning til folk	Tilrettelegging og informasjon
3	Formidle forskningsaktivitet og forskningsresultater fra verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
4	Bidra til vedlikehold av sti og bruer og annet infrastruktur i - og i tilknytning til verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
5	Utvikle Vega verdensarvsenter som informasjonspunkt for verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
6	Holde årlige dialogmøter med næringsaktørene og lag og foreninger som er knyttet til verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
7	Revidere skjøtselsplan	Kartlegging
8	Gjennomføre ornitologisk kartlegging	Kartlegging
9	Oppdatere kunnskap om vannforekomstene som knyttes til naturreservatet og eventuelt knytte tiltak til kartleggingen	Kartlegging
10	Skjøtsel (beiting, hogst) etter råd fra oppdaterte skjøtselsplaner	Skjøtsel av (tre)vegetasjon
11	Fjerne ettervekst av sitkagran og kratt i hogstflater	Skjøtsel av (tre)vegetasjon
12	Bidra til å fjerne veitistel i verneområdet	Restaurering
13	Bidra til at strendene i verneområdet holdes fri for marint avfall	Annet
14	Remerking av stien gjennom naturreservatet	Tilrettelegging og informasjon
15	Etablering av parkeringsplass på Holand - i tilknytning til innfallsporten til naturreservatet	Tilrettelegging og informasjon
16	Revidering av Sviplan for Holandsosen naturreservat	Kartlegging
17	Klopping i vått terreng i innfallsporten til naturreservatet	Tilrettelegging og informasjon
18	Sikre gode undervisningsopplegg for barn og unge knyttet til Holandsosen naturreservat	Tilrettelegging og informasjon
19	Etablere buffersone eller hensynssone rundt Holandsosen naturreservat	Annet

Skjøtselsplan

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

Besøksforvaltning

Plan innarbeidet som del av forvaltningsplanen. Se «Besøkstrategi» side 20.

Forvaltningsutfordringer

Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier og skjøtselsbehov

Målet for forvaltningen av naturreservatet er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider.

Naturreservatet bærer preg av at gjengroing. Vega verneområdestyre ønsker en kunnskapsbasert forvaltning av området som ikke går på bekostning av verneverdier. Det er behov for oppdatert kunnskap av naturverdiene i naturreservatet, inkludert ornitologisk kartlegging med tilhørende anbefalinger av tilretteleggingstiltak og skjøtselstiltak.

En del av verneformålet er å verne om områdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider. Våtmarksfugler trenger åpne, fuktige områder med lav vegetasjon og tilgang til næring. Det er en utfordring knyttet til gjengroing, for å sikre og bevare det botaniske og ornitologiske mangfoldet i de kalkrike kystlyngheiene, i rikmyrene og våtmarka i Holandsosen.

Holandsosen naturreservat fikk sin vernestatus i 2000, etter å ha vært midlertidig vernet siden 1980. Beitet avtok fra 1960-tallet og ble helt avviklet på slutten av 1970-tallet. Stans i beitinga førte til en gradvis gjengroing med busker, kratt, trær og høgstauder. Vinteren 2008/2009 ble Holandsosen inngjerdet for å få i gang utmarksbeitet igjen og siden 2010 er det gjennomført brenning av lyng i naturreservatet.

Skjøtselsplaner og Sviplan for Holandsosen har gitt forvaltningsmyndigheten veiledning om hvordan man best mulig skjøtter verneområdet for å ivareta området.

Vega verneområdestyre har fulgt disse med å ha dyr på beite i sesongen, gjennomført hogst av sitkagran og krattvegetasjon samt brenning av lyng. Vega verneområdestyre opplever at det er en utfordring at sitkagran og annen krattvegetasjon etablerer seg og utkonkurrerer den kulturbetingete og stedegne vegetasjonen. I tillegg erfarer verneområdeforvaltningen at einer vokser og dominerer vegetasjonsdekket i noen av naturreservatets områder og at denne utviklingen skjer raskt. Det er nå et sterkt behov for en oppdatert skjøtselsplan og Sviplan for Holandsosen som gir en oppdatert anbefaling om riktige skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiene i naturreservatet.

Holandsosen er helt avgjørende for at fugler knyttet til både kystlynghei og våtmark skal velge å oppholde seg i området. Det er de siste 15 år ikke gjort noen ornitologiske kartlegginger i Holandsosen naturreservat. Det er et sterkt behov for å overvåke fuglefaunaen i naturreservatet.

Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp

Vannforekomstene på Vega berører våtmarksområdet i Holandsosen naturreservat. Ifølge *Vann-Netter* den økologiske tilstanden til vannforekomsten som berører

Holandsosen naturreservat klassifisert som «moderat». Det betyr at vannet ikke har god nok kvalitet i henhold til miljømålene i vannforskriften (som følger EUs vanndirektiv). Dette er et tegn på at miljøet er påvirket av menneskelig aktivitet – og det er behov for tiltak for å forbedre tilstanden.

I henhold til vannforskriften skal alle vannforekomster ha minst "god" økologisk tilstand. Dersom tilstanden er "moderat" eller dårligere skal det settes i verk tiltak for å forbedre tilstanden.

Kommuner og myndigheter må følge opp med planlegging og tiltaksgjennomføring og det er naturlig at verneområdeforvaltningen ser til at dette blir gjennomført.

Holde leveområder for fugl mest mulig fri for forstyrrelser

Hunder skal derfor holdes i bånd hele året. Hunder kan være en vesentlig forstyrrelsesfaktor og trussel for fugl som oppholder seg i naturreservatet både når de er på trekk, men også i hekketiden. Når rugende fugler skremmes av reirene, rekker de gjerne ikke å dekke til eggene. Synlige egg blir lett tatt av kråker eller andre predatorer som også oppholder seg i naturreservatet. Selv om rugende fugler blir liggende på reiret, vil forstyrrelser kunne føre til stress og dårligere hekkesuksess.

Menneskelig ferdsel kan forstyrre fugle- og dyrelivet på flere måter, både direkte og indirekte ved å skremme dyr og fugler bort fra bo, reir og unger, forstyrre dyrenes hvile og næringssøk, ødelegger leveområdene deres samt støy og lysforurensning. Dette kan føre til færre dyr og fugler i naturreservatet.

Vega verneområdestyre har en viktig rolle når det gjelder å gi informasjon til grunneiere og andre interessenter om vernebestemmelser og om hvordan man tar hensyn til flora og fauna i naturreservatet. For å redusere fare for unødig forstyrrelse av fugl i hekketiden anmoder verneområdestyre om at det ikke gjøres forstyrrende byggeaktiviteter i hekketiden for fugl.

Behov for buffersone rundt Holandsosen naturreservat

Det er en utfordring at sitkagran og krattskog som ligger utafor verneområdegrensen sprer seg og truer med å utkonkurrere den naturlige floraen i verneområdet. Dette skjer gjennom at sitkagran danner tette bestand som skygger ut lys- og næringskrevende arter, samtidig som krattskog forandrer arealbruken og ødelegger den åpne landskapstypen.

Innenfor verneområdet iverksetter forvaltningen målrettede tiltak som hogst av fremmede treslag og beiting for å holde vegetasjonen åpen. Disse tiltakene bidrar til å bevare de verdifulle naturtypene og sikre livsvilkårene for stedegne arter. Problemet er at rett utenfor verneområdegrensen står store mengder sitkagran og krattskog uten tilsvarende forvaltning. Herfra spres de inn i reservatet, noe som undergraver effekten av innsatsen som gjøres innenfor vernegrensen.

For å bevare verneverdiene, er det derfor behov for en **buffersone** rundt Holandsosen. I en slik buffersone kan man gjennomføre systematisk fjerning av

sitkagran og annen problematisk vegetasjon. Dette vil redusere risikoen for ny spredning inn i reservatet, lette forvaltningsarbeidet, og sikre at ressursene som legges ned i skjøtsel gir bedre effekt.

Uten en buffersone vil tiltakene inne i verneområdet måtte gjentas hyppigere og med økende kostnader. Med en buffersone vil vi få en sammenhengende forvaltning av landskapet som beskytter både reservatet og de omkringliggende områdene, til beste for naturmangfoldet og den stedegne vegetasjonen.

Demografi

Den demografiske utviklingen på Vega – særlig nedgang i befolkning og færre aktive bønder – kan skape store utfordringer for skjøtselen i Holandsosen naturreservat. Uten aktiv forvaltning risikerer området å gro igjen, noe som svekker både naturverdier og opplevelsesverdi. Bevaring krever derfor gode rekrutteringsopplegg, langsiktige tilskuddsordninger og nye former for engasjement og tilflytting.

Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge

For å bevare verneområdene er det avgjørende at både dagens og fremtidens generasjoner kjenner til dem. Dette krever formidling av kunnskap til barn og unge og til befolkningen generelt, både lokalt på Vega og i regionen for øvrig. Gjennom tilpassede undervisningsopplegg, aktiviteter og opplevelser kan vi styrke forståelsen for betydningen av naturmangfoldet og kulturarven som verneområdene representerer.

Når flere får innsikt i de verdiene som knytter seg til verneområdene – enten det gjelder landskapet, artsmangfoldet eller den historiske bruken av naturen – vil forståelsen og engasjementet for å ta vare på dem øke.

På sikt kan dette bidra til å styrke den lokale identiteten. Kunnskap og stolthet over egen natur og historie danner et solid grunnlag for å ivareta verneområdene, samtidig som det gir befolkningen en sterkere tilknytning til stedet de bor.

Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl

Søppel som etterlates eller skylles på land i fjæresonen, utgjør en fare for fugl og dyr som kan forveksle plast med næring eller ta skade på annen måte. Det foregår årlig noe opprydding i strandsonen i regi av grunneiere og andre private aktører som *in the same boat*.

Olje som når frem til verneområdet vil utgjøre en skade for fugl og dyr. Oljeutslipp i fjæra rammer fugler og dyr både direkte (fysisk og gjennom forgiftning) og indirekte (gjennom ødelagte leveområder og matmangel). Det er avgjørende at oljevernberedskapen er så bra som mulig for å minimere skaden på verneverdiene.

Besøkstrategi

Besøksnæringen og verneområdene er tett knyttet sammen fordi natur- og kulturverdiene i verneområdene er selve grunnlaget for mange reiselivsopplevelser. Forholdet må bygge på bærekraft, der naturen beskyttes

samtidig som den kan brukes til rekreasjon og opplevelse. God besøksforvaltning er viktig for å unngå slitasje og forstyrrelser, blant annet gjennom tilrettelegging, styring av trafikk og god informasjon. Samtidig kan besøk bidra til lokal verdiskaping når det skjer i samarbeid med lokalsamfunn, reiseliv og forvaltningsmyndighet.

Besøksstrategien for Holandsosen avklarer i hvilken grad det er ønskelig å tilrettelegge for besøk i og i tilknytning til verneområdet og om dette er forenlig med verneverdiene.

Besøksstrategien for verneområdene i Vega ble første gang vedtatt i 2020. Den revideres nå sammen med forvaltningsplanene for verneområdene og implementeres i den nye forvaltningsplanen for Holandsosen naturreservat.

Arbeidet med besøkstrategi knyttet til verneområdene har som mål å bidra til å ivareta av verneverdiene, økt forståelse for vern, gode opplevelser for de besøkende, økt bred verdiskaping (miljømessig-, sosial-, kulturell- og økonomisk).

Et viktig premiss for arbeidet med besøksforvaltning for norske verneområder er at dersom det er konkurrerende hensyn mellom de ulike målsetningene, skal ivaretagelsen av verneverdiene alltid veie tyngst.

Verneområdestyrets vurderinger gjøres på bakgrunn av verneforskrift, kunnskapen om naturverdiene og innspill fra grunneiere, lag og foreninger samt næringslivsinteresser. Aktuelle tiltak i verneområdet for kommende periode er listet opp i tiltaksplanen.

Informasjon og formidling

Oppdatert og tilgjengelig kunnskap er avgjørende for god forvaltning av verneområder. For at forvaltningen skal være effektiv, må kunnskapen formidles på en måte som engasjerer og når ut til ulike målgrupper – som besøkende, lokalsamfunn, skoler, forskere og forvaltningsmyndigheter. Kunnskapen om området ligger til grunn for hvor styret mener det er forsvarlig å kanalisere de besøkende og hvilke områder styret ønsker å skåne. En kunnskapsbasert formidling styrker forståelsen for hvorfor vern er nødvendig, og fremmer samarbeid om å beskytte sårbar natur.

Mange som besøker verneområder er ikke klar over hvor sårbare arter og naturtyper faktisk er. Særlig hekkende fugl er utsatt for forstyrrelser, og selv godt ment ferdsel kan føre til negative konsekvenser for hekkesuksess og overlevelse. Informasjon er derfor en nøkkelfaktor for å sikre at verneområder blir respektert. Skilting og informasjonstavler i terrenget, digitale informasjonskanaler og samarbeid med lokale aktører som skoler, reiseliv og frivillige organisasjoner er viktige virkemidler for å nå ut med kunnskap og regler for ferdsel.

Besøkpunkt og informasjonsskilt

Langs stien som går gjennom naturreservatet fra Holand til Viksås, er det plassert informasjonsskilt i begge ender.

Informasjonsskiltet på Viksås er godt synlig da det er lokalisert ved veien som går til Vega havhotell. Stedet er i tillegg til skiltet utstyrt med en benk og enger seg godt som arena for informasjon og formidling.

Sti og parkering

Vega verneområdestyre har lagt til rette for ferdsel gjennom en sti som går gjennom naturreservatet.

Parkering, sti og driftes av Vega verneområdestyre.

Traseer og parkeringsplasser som er tilknyttet verneområdene på Vega skal ha høy kvalitet og det skal være informasjon om verneområdet på/ved parkeringsplassen.

Vega verdensarvsenter som arena for verneområdeformidling

Vega verdensarvsenter, offisielt åpnet 13. juni 2019, ligger på Gardsøya i Vega kommune og er forvaltningsknutepunkt for Vega verneområdestyre, Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv og Statens naturoppsyn (SNO). Senteret rommer utsiling, butikk, undervisningsrom, restaurant og kontor for verneområdeforvaltningen. Senteret brukes i dag som møtepunkt for aktører med interesser i Vegaøyan Verdensarv inkludert verneområdene, som lokalbefolkning, grunneiere, næringsliv og andre besøkende. Det fungerer også som startpunkt for befaringer, undervisning og aktiviteter knyttet til Vegaøyan Verdensarv.

Utstillingene gir innblikk i den unike geologien, plante- og dyrelivet, samt historiene fra livet i verdensarvområdet. Store uteområder rundt senteret legger til rette for utendørs formidling og opplevelser. I tillegg fungerer senteret som turistinformasjon for Vega kommune.

Verneområdestyret ønsker at Vega verdensarvsenter blir en hovedarena for formidling av naturverdiene i verneområdene. Gjennom utstillinger, brosjyrer, foredrag, guidede turer og interaktive tiltak skal senteret fremme forståelse for hvordan menneskelig aktivitet påvirker naturen – både positivt og negativt – og inspirere til bærekraftige holdninger og valg. Slik skal verdensarvsenteret bidra til økt lokal og regional bevissthet og til varig vern gjennom kunnskap og opplevelse.

Vega verneområdestyre ønsker å styrke formidlingen av verneområdene fra senteret, slik at de besøkende får gratis og oppdatert informasjon om verneverdiene og aktiviteter og tilrettelegging i verneområdene på Vega.

Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter

verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert.

Naturmangfoldloven ligger også til grunn for utformingen av forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-10. Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Holandsosen er beskrevet og denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av forvaltningsutfordringer og "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer". Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området, har Vega verneområdestyre vurdert at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneområdet er godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

Ved å føre tilsyn med bruken av området, den oppgaven SNO har, parallelt med overvåkning av tilstanden til naturverdiene, som bevaringsmål og forskeres analyseruter bidrar til, vil vi kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10. Dette vil også kunne bli en viktig del av det fremtidige kunnskapsgrunnlaget om økosystemets robusthet, og bør vurderes ved revidering av forvaltningsplanen.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/2000-12-21-1527>

Sentrale føringer

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Tema	• Forskriftreferanse	• Forvaltningsmyndighetens retningslinje	•
Landbruk - jord og skogbruk	Kapittel IV pkt. 1 og 3. Kapittel V pkt. 2 - 6. kapittel VI pkt. 2 og 3.	Vernebestemmelsene er ikke til hinder for gjødsling og bruk av overflatedyrket beiteareal på Nautøya. På øvrige arealer er det ikke tillatt med gjødsling. Vernebestemmelsene er ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende gjerder, og forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bygging av nye gjerder. Det ble vinteren 2009 gitt tillatelse til inngjerding av reservatet for å legge til rette for beiting. Ved oppføring av nye gjerder vil bestemmelsene om vedlikehold også gjelde disse. I forbindelse med avvikning av plantefelt kan det være aktuelt å gi tillatelse til motorisert transport for frakt av virke. Det vil være vesentlig at det ikke blir store kjøreskader på vegetasjonen i reservatet. Derfor bør slik transport skje på frossen mark. For å hindre unødig forstyrrelse av fuglelivet i hekketida ønsker Vega verneområdestyre at hogst skjer i perioden 31. Juli-15. april. I henhold til vernebestemmelsene er all vegetasjon i vann og på land fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse.	
Annet	Kapittel IV pkt. 2. Kapittel V pkt. 8 - 10. kapittel VI pkt. 1.	Jakt og fiske Det er ikke tillatt med jakt, fangst og bruk av skytevåpen innenfor verneområdet, med unntak for hjorteviltjakt, fellefangst på mink, fiske og jakt på kystsel. Det er også unntak fra båndtvangen for lovlig bruk av hund ved jakt på hjortevilt, og ved ettersøk etter skadet hjortevilt. Det er ikke åpnet for motorisert ferdsel i forbindelse med eventuell uttransport av skutt hjortevilt. I henhold til vernebestemmelsene kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til felling av vilt som forårsaker vesentlig skade. En slik tillatelse vil kunne gis hvis viltarter gjør skade på fuglelivet i reservatet. Det kreves også tillatelse fra grunneier og annet lovver.	
Friluftsliv	Kapittel IV pkt. 1, 2, 4 og 5. Kapittel V pkt. 7 og 10.	Det er ikke ferdselsforbud i Holandsosen naturreservat og det er dermed ingen begrensninger på folks mulighet til ferdsel i området. I forhold til etablering av nye stier er dette et tilretteleggingstiltak som krever dispensasjon fra verneforskriften. Tiltaket må vurderes opp mot formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 48.	
Forskning og undervisning	Kapittel IV pkt. 1 og 2. Kapittel V pkt. 5 og 8.	Plante- og dyrelivet er fredet innenfor naturreservatet. En del forskningsaktivitet vil kreve dispensasjon fra denne bestemmelsen. Forvaltningsmyndigheten må vurdere slike dispensasjoner etter naturmangfoldloven § 48 (dispensasjon fra vernevedtak).	
Bygninger og andre installasjoner	Kapittel IV pkt. 3. Kapittel V pkt. 11. kapittel VI pkt. 3 og 4.	Det er et generelt forbud mot fysiske inngrep i naturreservatet i verneforskriftens kapittel IV. Her er det listet opp ulike aktiviteter som ikke er tillatt. Oppstillingen er ikke uttømmende, dette innebærer også et forbud mot lignende inngrep. Drift og vedlikehold av Kystverkets eksisterende anlegg kan skje uten tillatelse, mens Vega verneområdestyre kan gi tillatelse til etablering av nye anlegg for kystverkets virksomhet. Dette kan eksempelvis være oppføring av skilt eller merking av skipsleier. Vega verneområdestyre kan også gi tillatelse til etablering av gjerder. I skjøtelsesplan for Holandsosen naturreservat foreslås det helårsbeite med gammelnorsk sau. For å få tillatelse til helårsbeite krever Mattilsynet at dyrene har tilgang til leskjul. I denne forbindelse kan det bli aktuelt å gi dispensasjon fra verneforskriften for oppføring av leskjul. For å kunne gi en dispensasjon er det viktig at leskjulet lokaliseres sånn at det ikke kommer i konflikt med verneverdiene i reservatet. I forbindelse med vedlikehold av kraftledningen kan det være behov for dispensasjon fra verneforskriften. Ved nødvendig vedlikehold av kraftlinja må det søkes om tillatelse etter § 48 i naturmangfoldloven.	

6.0 Kunnskapsgrunnlag

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Fylkesmannen i Nordland	1985	Utkast til verneplan for våtmarksområder i Nordland fylke	Fylkesmannen i Nordland	https://www.nb.no/maken/item/URN:NBN:no-nb_digibok_2014031306046/open
Norsk klimaservicesenter (KSS)	2024	Klimaprofil Nordland	Norsk klimaservicesenter (KSS) - sist oppdatert november 2024	https://klimaservicesenter.no/kss/klimaprofiler/nordland
Fylkesmannen i Nordland	2015	Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde (2015 - 2022)	Fylkesmannen i Nordland	https://verdensarvvega.no/wp-content/uploads/2023/10/FORVALTNINGSPLAN-1.pdf
Vega verneområdestyre	2020	Besøksstrategi for verneområdene på Vega	Vega verneområdestyre	https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_vega/Besoksstrategi-2022.pdf
Bioforsk	2007	Skjøtselsplan for Holandsosen i Vegaøyen verdensarvområde	Bioforsk	https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2482977/Bioforsk-Rapport-2007-02-96.pdf?sequence=2&isAllowed=y
Statistisk sentralbyrå (SSB)	2025	Demografi - Vega	Statistisk sentralbyrå (SSB)	https://www.ssb.no/kommunefakta/vega

7.0 Vedlegg

Tema	Forfatter	Kobling
Skjøtselsplan for kystlynghei. Holandsosen naturreservat (2018)	NIBIO	https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2484991/NIBIO_RAPPORT_2018_4_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Sviplan for Holandsosen – plan for lyngsviing i Holandsosen naturreservat 2012	Bioforsk	file:///C:/Users/fmnojwi/OneDrive%20-%20Statsforvalteren/Skrivebord/Rapporter/Sviplan%20for%20Holandsosen%20naturreservat%202012.pdf

Intern kladd – Revidering av forvaltningsplanen for Kjellerhaugvatnet naturreservat

Innhold

1.0 Innledning	3
Kjellerhaugvatnet (VV00000069)	3
Om forvaltningsplanen	3
Forvaltningsmyndighetens oppgave	4
Tilleggsopplysninger	4
2.0 Områdefakta	5
Internasjonale forpliktelser	5
IUCN	5
Bernkonvensjonen	5
Tilleggsopplysninger	6
3.0 Natur	7
Beskrivelse	7
Naturtyper beskrivelse	7
Rødlistearter beskrivelse	8
Geologi beskrivelse	8
Klimaendring	8
Annen negativ påvirkning	9
4.0 Bruk og historikk	11
Eierstruktur	11
Verneprosess	11
Restriksjonsområder	11
Vernegrense	12
Brukshistorie	12
Landbruk	12
Friluftsliv	12
Jakt og Fiske	12
Reiseliv	12
Forskning og undervisning	13
Bygg og Installasjoner	13
Motorferdsel	13

5.0 Forvaltning.....	14
Innledning	14
Dispensasjonssøknader og saksbehandling	14
Forvaltning av viktige verneverdier	15
Tiltaksplan.....	17
Skjøtselsplan	17
Besøksforvaltning	17
Forvaltningsutfordringer.....	18
Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier og skjøtselsbehov.....	18
Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp	18
Holde leveområder for fugl mest mulig fri for forstyrrelser	19
Demografi.....	20
Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge.....	20
Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl	20
Besøkstrategi	20
Naturmangfoldloven.....	22
Verneforskrift URL	23
Sentrale føringer	23
Naturmangfoldloven § 48	23
Naturmangfoldloven § 47	24
Forvaltningsmyndighetens retningslinjer	25
6.0 Kunnskapsgrunnlag.....	26
7.0 Vedlegg	27

1.0 Innledning

Kjellerhaugvatnet (VV00000069)

Godkjent av
Oppstartsdato
Planlagt revisjon
Sametingskonsultasjon
Godkjent dato
Høringsdato

ephorte saksnummer	
Forvaltningsmyndighet	Vega verneområdestyre
Forvaltningsmyndighetstype	Verneområdestyre https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturopsyn/kontakt-statens-naturopsyn/
Oppsyn	
Fylker	Nordland
Kommuner	Vega
Verneform	naturreservat
Verneplan	Verneplan for våtmark
Vernet dato	19.12.1997

Om forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen viser hvordan verneområdet forvaltes på en aktiv, kunnskapsbasert og tilpasset måte for å ivareta verneformålet. Forvaltningen bygger på nært samarbeid med brukerne av verneområdet, kontinuerlig innsamling av kunnskap om verneverdiene og jevnlig oppdatering av skjøtelsesplaner.

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Forvaltningsplanen er en presisering og en utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer videre mål for forvaltningen av verneområder, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Utkast til forvaltningsplan skal, etter godkjenning av Vega verneområdestyre og faglig godkjenning av Miljødirektoratet, sendes på høring til grunneiere og berørte interesser.

Vega verneområdestyre er ansvarlig for å gjennomføre revisjon av forvaltningsplanen. Planperioden vil være på 10 år men ved behov kan planene revideres før planperioden utløper.

Det er et mål at forvaltningsmyndigheten gjennom forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid mellom sentrale aktører lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen viser hvordan oppgaver og ansvar er fordelt mellom noen

sentrale aktører i verneområdet i henhold til blant annet lover og regelverk. Forvaltningsplanen vil også fungere som en rettesnor og veiledning for brukerne.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Miljødirektoratet har med hjemmel i naturmangfoldloven § 62 annet ledd og tredje punktum delegert myndigheten for forvaltning av Kjellerhaugvatnet naturreservat til Vega verneområdestyre, og fastsatt vedtekter for styrets utøvelse av myndighet.

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues.

Forvaltningsansvaret innebærer utøvelse av myndighet etter verneforskriften. I hovedsak innebærer dette myndighet til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for å gi informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, gjennomføre skjøtsel og sørge for registrering av naturverdier. Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for det aktuelle verneområdet gjennom forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Sentrale forvaltningsorganer er Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen. De rettslige rammene og muligheten for utøvelse av skjønn er de samme uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet.

Tilleggsopplysninger

Oppstarts melding med prosjektplan for utarbeidelse av forvaltningsplan for alle verneområdene på Vega ble sendt til kommune, fylkeskommune, andre statlige sektormyndigheter, grunneiere, og andre rettighetshavere og aktuelle brukergrupper den 24. mai 2024. Det ble samtidig invitert til å komme med innspill og til å delta på informasjon – og innspills møter i tidlig fase, for grunneiere og interessenter i verneområdene.

Oppstarten ble dessuten annonsert i lokalaviser, og oppstarts meldingen ble lagt ut på aktuelle nettsider. På innspills møte ble aktuelle temaer gjennomgått og innkomne innspill drøftet. Det ble gitt tilbud om å gi innspill underveis i prosessen, på samme måte som det som er vanlig i en referansegruppe.

2.0 Områdefakta

Landareal (daa)	1988
Sjøareal (daa)	
IUCN-status	IUCN_IA
Ramsar-status	
Emerald-status	Ja

Internasjonale forpliktelser

Det er utviklet internasjonale avtaler som tar sikte på å beskytte miljøet ut fra et større perspektiv enn det nasjonale.

De internasjonale avtalene har ulik karakter. Noen dekker særlige regionale utfordringer mens andre dekker globalt, noen fokuserer særlig på en spesifikk problemstilling, mens andre har en bredere tilnærming. Mange av miljøavtalene er underlagt FN, fordi et grenseløst samarbeid er nødvendig for å løse problemer som arter seg likedan i mange land.

Verdensarv

Kjellerhaugvatnet naturreservat ligger i Vegaøyan Verdensarv, som ble skrevet inn på [UNESCOs](#) liste over verdens natur- og kulturarv da UNESCOs verdensarvkomité hadde sitt 28. komitémøte i Suzhou, Kina i 2004.

Unescos verdensarvkomité skriver i sin begrunnelse: "Vegaøyan viser hvordan generasjoner av fiskere og bønder gjennom de siste 1.500 år har opprettholdt en bærekraftig levemåte i et værhardt område nær Polarsirkelen, basert på den nå unike tradisjonen med ærfugldrift. Statusen er også en hyllest til kvinners bidrag til dunprosessen."

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion, [IUCN](#). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. IUCN forvalter et system for klassifisering av verdens verneområder, [IUCN kategorier](#). Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt. Status for norske verneområder rapporteres jevnlig fra Miljødirektoratet.

Bernkonvensjonen

Bernkonvensjonens formål er å verne om europeiske ville dyr og planter og deres levesteder, med særlig vekt på truede og sårbare arter. Målet er også å fremme samarbeid mellom medlemslandene. Det er vedtatt fire lister (I-IV) som angir hvordan bestemte arter skal beskyttes (totalfredning, sikre leveområder, regulering av jakt og bruk av jaktredskap). I tillegg er det vedtatt resolusjoner for å beskytte bestemte naturtyper (Resolution No. 4 (1996)) og arter (Resolution No. 6 (1998)). Medlemslandene må rapportere om bevaringsstatus for de listede naturtypene og artene som finnes på eget territorium. I tillegg må landene opprette et nettverk av områder som skal bidra til å beskytte de aktuelle naturtypene og artene. Dette

nettverket har fått navnet "Emerald Network" ([Bernkonvensjonen Emerald Network](#)). Miljødirektoratet har siden 2017 meldt inn norske områder til nettverket.

Tilleggsopplysninger

Kjellerhaugvatnet naturreservat har som verneformål å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning som trekk- og hekkeområde for våtmarksfugl og de botanisk rike myrområdene som finnes der.

Forrige forvaltningsplan, Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde (2015 - 2022), inkluderer forvaltningsplan for Kjellerhaugvatnet naturreservat. Besøksstrategi og tiltaksplan for alle verneområdene i Vega kommune, inkludert for Kjellerhaugvatnet naturreservat, ble ferdigstilt i 2020. Forvaltningsplan (2015 - 2022) og besøksstrategien (2020) blir nå revidert og her slått sammen til en ny forvaltningsplan for Kjellerhaugvatnet naturreservat.

3.0 Natur

Beskrivelse

Les mer om verneområdet på [Miljøstatus i Nordland](#)

Området har sentral betydning som trekk- og hekkeområde for våtmarksfugl og er et botanisk rikt myrområde. Området ligger innen et åpent natur- og kulturlandskap nord-øst på øya Vega, og omfatter en rekke vatn og tjern, omgitt av sump- og myrområder spredt mellom lave knauser og lynchheier. I nord omfatter reservatet et avskjerma tidevanns- og gruntvannsområde med tilliggende småøyer og holmer. Det er markerte kalkfjellinnslag i deler av området, særlig i den vestre delen. Dette har resultert i en frodig vegetasjon med bl.a. rikmyrforekomster. Vatna er grunne og ligger hovedsakelig på nærings- og kalkrike marine avsetninger. Vannvegetasjonen er derfor frodig og til dels omfattende. Særlig vegetasjonsrike er Kjellerhaugvatnet i sørvest og Sveavatnet i sørøst. Deler av området er beitepåvirka. Vest for Kjellerhaugvatnet er det planta gran helt ned mot strandområdet.

VERNEINTERESSER: Kjellerhaugvatnet naturreservat er, i likhet med det nærliggende Holandsosen naturreservat, et viktig delområde av Vegas særdeles omfattende og betydningsfulle våtmarksområder, som til sammen opprettholder en betydelig hekkebestand av våtmarksfugl. Pr 01.11.00 er 143 fuglearter registrert innen reservatet, hvorav ca halvparten er våtmarksarter. Gjennom en enkel kartleggingsdag gjennomført av NIBIO i 2020 ble det registrert 297 ulike fugler fordelt på 161 registreringer og 30 arter.

Hekkefuglfaunaen er spesielt artsrik og også individrik for enkelte arters vedkommende. Vel 40 våtmarksarter kan regnes som hekkfugl, deriblant mange kravfulle og sjeldne arter. F.eks. er skjeand vanlig i området med årlig hekking av flere par. Av andre spesielle arter kan nevnes, smålom, storlom, gravand, knekkand, myrsnipe, vipe og brushane. Som trekk- og overvintringsområde fungerer lokaliteten som spesielt viktig for sangsvane, grågås, ender og vadere. Inntil 400 grågås er registrert samtidig. Av mer spesielle arter som bare er registrert i trekkperioden nevnes kortenebbgås, dvergdykker, stjertand, lappfiskand og sotsnipe. I tillegg til områdets ornitologiske betydning er myrområdene gitt høg botanisk verneverdi, særlig på grunn av innslaget av spesielt næringsrik myr.

FORMALET MED FREDNINGEN: Formålet med fredningen er å ta vare på en sentral del av et større våtmarkskompleks med internasjonal verneverdi, særlig p.g.a. områdets betydning for våtmarkskompleksets samla hekkebestand, og funksjonene som trekklokalitet.

ANDRE OPPLYSNINGER: Kjellerhaugvatnet ble midlertidig fredet fra 11.06.1980, og denne varte frem til endelig fredningsvedtak 21.12.2000.

Naturtyper beskrivelse

Ifølge skjøtsleplanen for Kjellerhaugvatnet naturreservat (2018) er det registrert fire naturbaselokaliteter fra tidligere i Kjellerhaugvatnet naturreservat: Skiftevatnet er

definert som en kalksjø med utforming kransalgesjø med verdi A, svært viktig. Kjellerhaugvatnet og Sveavatnet er definert generelt som kalksjøer med verdi A, svært viktig. I tillegg er Kjellerhaugvatnet definert som rikmyr med verdi A, svært viktig. Samt gjenngroddpreget kystlynghei.

Engvegetasjonen som finnes innimellom vannene har vært preget av gjengroing men som vernemyndighetene prøver å åpne opp med skjøtselstiltak som hogst og beiting.

Rødlistearter beskrivelse

På rikmyrene vokser flere orkideer, bl.a. den rødlistede arten engmarihånd. I Kjellerhaugvatnet og Sveavatnet er det registrert to rødlistede kransalger her; gråkrans og bustkrans.

Det ble registrert rødlistede fuglearter i forbindelse med kartleggingen gjort av NIBIO i 2020. Sivspurv er oppført som nært trua (NT) på rødlista pr 2021. Fiskemåke og skjeand har status sårbar (VU) og vipa er kritisk truet (CR)).

Geologi beskrivelse

Berggrunnen er kalkrik og veksler mellom kalkspatmarmor, kalkglimmerskifer og glimmerskifer. I den sørøstlige delen er det innslag av sure vulkanske bergarter.

Klimaendring

Klimaet har avgjørende betydning for forekomsten og utbredelsen av naturtyper og arter i økosystemene. Høyere temperatur kan endre artssammensetningen, f.eks. ved at varmekjære arter vil kunne spre seg nordover i landet, og høyere opp i fjellet, ofte på bekostning av mer kuldetolerante, alpine og polare arter. Alpine arter er spesielt sårbar for klimaendringer i og med at de verken kan flytte oppover i høydegradient eller lengre nordover. En annen konsekvens av klimaendringer er lengre vekstsesong, som kan være gunstig for noen arter. Lengre vekstsesong kan bidra til å endre artssammensetningen i vegetasjonsdekket, ved at noen arter utkonkurrerer andre. Kulturlandskap og sanddynemark kan i større grad være utsatt for gjengroing, og lavereliggende vegetasjon kryper stadig høyere opp i fjellet og fortrenger høyfjellsvegetasjon. Artssammensetningen i marine økosystemer endrer seg pga. havforsuring og høyere havtemperatur. På Vega kan dette ramme spesielt sjøfugl ved at varmekjære arter i sjøen øker i utbredelse, og blir en konkurrent til sjøfuglen. F.eks, den effektive predatoren makrellen, som beiter på sildelarver, et viktig byttedyr for blant annet terner.

Norsk klimasenter har laget [klimaprofil for Nordland](#) som er et kunnskapsgrunnlag for planlegging av klimatilpasning basert på forventede klimaendringer og klimautfordringer i fylket.

Annen negativ påvirkning

Sitkagran

Svartelistearten sitkagran har blitt plantet i enkelte deler av reservatet samt rett utafor grensen til reservatet. Fra 2013 frem til i dag har det meste av sitkagrana blitt hugget ned og fjernet fra naturreservatet. Etter hogsten ser vi at det vokser opp sitkagranplanter i hogstfeltetene i tillegg til at sitkagranskogen utafor naturreservatet sprer seg inn og vil etablere seg der. Sitkagranindivider kan vokse seg større og begynne å påvirke myras karakter med tanke på åpenhet, artssammensetning og ikke minst de \ hydrologiske forhold.

Veitistel

Veitistel har i løpet av de siste 5–10 årene blitt stadig hyppigere registrert i naturreservatet. På dyrket mark utgjør den ingen trussel, ettersom den blir utkonkurrert av andre planter og slått under innhøstingen av fôret. På beiteområder derimot, har veitistelen ingen naturlige fiender. Gras og urter rundt den beites ned, mens den selv får stå i fred og vokse. Etter hvert kan den danne tette bestander som rager opptil halvannen meter over bakken – som en liten skog midt i beitet. Dette fører til redusert beiteverdi og tap av konkurransesvake arter i det åpne kulturlandskapet.

Lauvkratt

Lauvkratt er hurtigvoksende trær som trives i åpent og lysfult landskap. Lauvskog hindrer spiring av beiteplanter og dermed biomasse som fører til økning av beitekapasiteten til området. Fra 2014 - 2019 har forvaltningsmyndigheten derfor fjernet og tynnet ut lauvskog i naturreservatet. I dag ser vi at det særlig i hogstfelt hvor det tidligere har stått sitkagranskog, kommer opp tett lauvkrattskog. Sitkagran er en skyggetolerant og dominerende art som ofte utkonkurrerer løvtrær når skogen er tett. Når denne granen fjernes, mister løvplantene sin viktigste konkurrent og kan vokse fritt.

Einer

De siste 10 årene er det blitt observert en økende dekningsgrad av einer. Einer trives på tørr, næringsfattig jord – typisk for gamle beitemarker og lyngheier. Den beites lite av husdyr og hjortedyr, og får derfor et konkurransefortrinn når det åpne landskapet ikke lenger skjøttes aktivt. Som art er einer seiglivet, hardfør og motstandsdyktig mot sykdom, og lite attraktiv for beitedyr. Dette gjør at den kan overleve lenge og dominere i landskapet, særlig der naturlig foryngelse av trær uteblir. Med tiden kan einer danne tette kratt som skygger ut lavtvoksende arter og reduserer artsmangfoldet i det åpne kulturlandskapet.

Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp

Vannforekomstene på Vega berører våtmarksområdet i Kjellerhaugvatnet naturreservat. Ifølge *Vann-Nett* er den økologiske tilstanden til vannforekomsten som

berører Kjellerhaugvannet naturreservat klassifisert som «moderat». Det betyr at vannet ikke har god nok kvalitet i henhold til miljømålene i vannforskriften (som følger EUs vanndirektiv). Dette er et tegn på at miljøet er påvirket av menneskelig aktivitet – og det er behov for tiltak for å forbedre tilstanden.

Menneskelig ferdsel

Tradisjonelt har det i naturreservatet vært ferdsel knyttet til husdyrshold, jakt og friluftsliv. Endret ferdselsmønster til verneområdet kan ha flere konsekvenser, avhengig av typen og omfanget av endringen. I tillegg til å være et naturreservat er dette området en del av Vegaøyen Verdensarv og har en høy verdi både naturmessig og kulturelt.

Konsekvenser som kan oppstå ved endret menneskelig ferdselsmønster er at fugl bli forstyrret i områdene hvor de oppholder seg og som kan gjøre at området blir mindre attraktivt for de stedsne fuglene. Endret og mer ferdsel kan også gi støy og visuelle forstyrrelser for folk som søker ro og nærhet til naturen.

Her er det et også et potensial for positive konsekvenser. Dersom ferdselsmønsteret styres på en bærekraftig måte, kan det også føre til positive effekter som økt bevissthet om områdets natur- og kulturverdier gjennom tilrettelegging av stier, informasjonsmateriell og guidede turer og redusert press på sårbare områder gjennom kanaliserte ruter og sonering.

Digitale kart som presenterer oppdatert informasjon om sårbare natur- og kulturverdier i Vegaøyen Verdensarv vil være en effektiv formidlingskanal til brukere av området. Et slikt kart kan inkludere data om verneområder, dunvær, ferdselsforbudssoner samt sårbare områder for fugl og annet dyreliv. Et slikt verktøy vil være en verdifull informasjonskanal for forvaltning, næringsaktører, grunneiere og andre brukere av verdensarvområdet.

4.0 Bruk og historikk

Eierstruktur

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.: 35/1, 35/3, 35/5, 35/19, 36/1, 37/1, 37/2, 39/1,2, 39/4, 39/5, 40/8, 42/2, 42/3, 42/4,17, 42/5.

Verneprosess

"Utkast til verneplan for våtmarksområder i Nordland fylke" (Fylkesmannen i Nordland, 1985) er et forslag til en verneplan som ble utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland som en del av arbeidet med å identifisere og beskytte viktige våtmarksområder i fylket. Dette utkastet var en del av den nasjonale **verneplanen for våtmark**, et tiltak fra Miljøverndepartementet som startet på 1970-tallet for å bevare sårbare og verdifulle våtmarker i Norge.

Utkastet fra 1985 var en del av **verneplan for våtmarker i Norge**, som hadde flere runder frem til 1990-tallet. Mange av forslagene fra denne planen førte til opprettelse av naturreservater og Ramsar-områder (internasjonalt vernede våtmarker).

Kjellerhaugvatnet naturreservat har en direkte sammenheng med **"Utkast til verneplan for våtmarksområder i Nordland fylke" (1985)**, fordi utkastet la grunnlaget for at området ble identifisert som verneverdig og i 1997 **formelt vernet som naturreservat**.

Kjellerhaugvatnet i Vega kommune ble først midlertidig fredet som naturreservat den 11. juni 1980. Dette skjedde gjennom en forskrift fra Miljøverndepartementet, med hjemmel i den daværende naturvernloven. Formålet med den midlertidige fredningen var å beskytte det verdifulle våtmarksområdet og dets rike fugleliv mot inngrep, inntil en endelig beslutning om arealdisponering kunne fattes. [Lovdata](#)

Senere ble området formelt vernet som naturreservat ved kongelig resolusjon den 19. desember 1997. Dette permanente vernet hadde som mål å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig vegetasjon og dyreliv, med særlig vekt på områdets betydning som trekk- og hekkeområde for våtmarksfugl og de botanisk rike myrområdene.

Sammenhengen mellom det midlertidige og det permanente vernet illustrerer en vanlig praksis i norsk naturforvaltning, hvor midlertidig vern benyttes for å beskytte sårbare områder mens en grundigere vurdering og beslutningsprosess pågår.

[Maken - Utkast til verneplan for våtmarksområder i Nordland Fylke](#)

Restriksjonsområder

Det er ingen områder med ferdselsforbud i verneområdet. Modellfly (droner), modellbåter, camping, oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

Det er lavtflygingsforbud, og bruk av drone er også forbudt i hele verneområdet.

Hunder skal holdes i bånd hele året.

Vernegrense

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.: 35/1, 35/3, 35/5, 35/19, 36/1, 37/1, 37/2, 39/1,2, 39/4, 39/5, 40/8, 42/2, 42/3, 42/4,17, 42/5. Vernekart finnes i [Naturbase kart](#)

Brukshistorie

Kjellerhaugvatnet naturreservat er del av et gammelt kulturlandskap. Fra 1960-tallet og frem til i dag har området i liten grad blitt benyttet i forbindelse med jordbruksnæring. Skogbruksinteressene innenfor reservatet vurderes som små, men det er plantet sitkagran og buskfuru innenfor reservatet. Dersom dette ikke blir skjøttet kan dette true verneverdiene som er knyttet til både fugleliv og vegetasjon. Uttak av sitkagran og ettervekst av denne er derfor en prioritert forvaltningsoppgave.

Beitingen i Kjellerhaugvatnet naturreservat opphørte før området ble midlertidig fredet, men var tidligere vanlig. I dag gjøres det skjøtselstiltak i form av beiting med sau samt hogst av sitkaskog og krattvegetasjon. Kjellerhaugvatnet naturreservat ble inngjerdet i 2012 og det har siden da vært sommerbeite av sau i området. Siden det ikke finnes nøyaktige tall for tidligere tids omfang av beiting innenfor reservatet legges det til grunn et beiteomfang som anbefalt i skjøtelsesplaner samt de erfaringer som gjøres etter dagens beiting i området.

Landbruk

Frem til rundt 1980 var det beiting i området. Fra tida etter det midlertidige vernet i 1980 og frem til 2012 fremsto Kjellerhaugvatnet naturreservat mer og mer gjengrodd, der gjenvekst med kratt, lauvtre og planting og spredning av sitkagran var i ferd med å eskalere. Flere partier som tidligere var helt åpne og hadde tydelig våtmarks preg ble da gjengrodd med busker, kratt og trær, noe som var en betydelig trussel mot våtmarks verdiene.

Friluftsliv

Kjellerhaugvatnet naturreservat er en del av et område som benyttes som tur- og rekreasjonsområde. Det er gamle stier/tråkk gjennom området. Flere av disse er gjengrodd. Områdets bruk til rekreasjon og friluftsliv antas å øke i framtiden som følge av etablering av forvaltningsknutepunktet på Nes, og økt turisme på Vega.

Jakt og Fiske

Det har siden 1980-tallet bygd seg opp både en elgstamme og en rådyrstamme på Vega som det jaktes på. Det drives jakt på elg og rådyr innenfor Kjellerhaugvatnet naturreservat. Områdets betydning for jakt på mink er ikke kjent

Reiseliv

Vega verneområdestyre har tilrettelagt for besøkende i naturreservatet ved å etablere to besøkspunkter: et fuglekikkerhus i øst og en gapahuk i vest. Begge besøkspunktene har tilhørende parkeringsplasser og tilkomst via opparbeidet sti.

Forskning og undervisning

Kjellerhaugvatnet naturreservat er i dag lite benyttet i undervisnings- og forskningssammenheng, men potensialet for slik virksomhet er stor. Det knytter seg stor informasjonsverdi til området rike vegetasjon og fugleliv, samt kulturhistorie.

Bygg og Installasjoner

Ei kraftlinje krysser grensa i den østlige delen av reservatet.

Verneområdeforvaltningen har etablert en gapahuk og et fuglekikkerhus i naturreservatets vestlige og østlige grense. For øvrig ikke bygninger eller andre nyere tekniske inngrep innenfor naturreservatet.

Motorferdsel

I utgangspunktet er motorisert ferdsel til lands, herunder start og landing med luftfartøy, forbudt. Det gjelder også lavtflyging under 300 m og bruk av modellfly. Bruk av droner sidestilles med modellfly og er også forbudt i verneområdet. På havet er det forbud mot bruk av modellbåter og vannskuter. Verneforskriftene er ikke til hinder for annen motorisert ferdsel på havet. Motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av vernemyndighetene er direkte unntatt fra forbudet mot motorferdsel. Bestemmelsen innebærer ikke unntak for øvingskjøring. For motorisert ferdsel med andre formål enn de ovennevnte må det søkes dispensasjon.

5.0 Forvaltning

Innledning

Vega verneområdestyre er forvaltningsmyndighet for Kjellerhaugvatnet naturreservat. Verneforskriften gjelder side om side med annet lovverk. Dersom et tiltak ikke er regulert i verneforskriften, gjelder annen lovgivning alene. Annet relevant lovverk er for eksempel plan- og bygningsloven, friluftsløven og forurensningsloven som kommunen er myndighet for. Fylkeskommunen er myndighet etter kulturminneloven.

Statens naturoppsyn er forvaltningens feltapparat. Statens naturoppsyn har ansvar for tilsyn i verneområdet og anmelder eller informerer dersom de kommer over lovbrudd.

Forvaltningsmyndigheten har ifølge vedtektene et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd.

Dispensasjonssøknader og saksbehandling

I tilfeller der det søkes om dispensasjon for tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 6 må søknaden behandles etter naturmangfoldloven (nml) § 48 som erstatter verneforskriften § 8. For nærmere omtale, se kapitlet "Sentrale føringer".

Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene, sendes til Vega verneområdestyre. Søker må sørge for å innhente tillatelser fra andre myndigheter og grunneier der det er nødvendig. Naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd inneholder særskilte krav til søknader og begrunnelse av dispensasjoner gitt etter § 48. Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten vil derfor måtte veilede søker om dette kravet, og det kan være aktuelt å kreve tilleggsk dokumentasjon dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig dokumentasjon.

Dispensasjon etter § 48 første ledd skal inneholde begrunnelse for vedtaket som viser hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette. Dette innebærer at det stilles strengere krav til begrunnelse av dispensasjoner gitt etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 enn forvaltningslovens generelle krav til begrunnelse av vedtak. Der et tiltak krever tillatelse både etter naturmangfoldloven § 48 og etter annet regelverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd. I slike tilfeller skal vedtak som hovedregel først fattes etter verneforskriften.

Før det fattes vedtak, skal tiltaket det søkes om dispensasjon til, vurderes etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. (De er nærmere omtalt i kapitlet "Naturmangfoldloven" under.) Vurdering og vektlegging skal fremgå av vedtaksbrevet.

Forvaltningsmyndigheten må alltid vurdere om det skal settes vilkår, og hvilke, for å ivareta verneformålet i hver enkelt sak. Det kan være rom for at brukere av området kan få flerårige tillatelser.

Kopi av vedtaket sendes til grunneier dersom søker er en annen enn grunneier, til kommunen, fylkeskommunen og til Statens naturoppsyn. I spesielle tilfeller kan det være aktuelt å legge til andre kopimottakere i tillegg, for eksempel politi.

Forskrift om miljøvedtaksregisteret krever at enkeltvedtak på utvalgte miljøområder, for eksempel dispensasjon fra verneforskrifter, skal være tilgjengelig for allmenheten. Forvaltningsmyndigheten som har truffet vedtaket er den som registrerer vedtaket i registeret. Vedtaket skal registreres senest tre virkedager etter at parten er underrettet om vedtaket, se forvaltningsloven § 27.

Dispensasjonsvedtak truffet av Vega verneområdestyre kan påklages av en "part eller annen med rettslig klageinteresse" innen 3 uker fra vedkommende part mottar underretning om vedtaket. For de som har rettslig klageinteresse, og som ikke har fått skriftlig underretning, løper fristen først fra det tidspunkt de har fått eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket, se forvaltningsloven § 29. Miljødirektoratet er klageinstans. En klage skal alltid sendes til det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, her Vega verneområdestyre.

Forvaltning av viktige verneverdier

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å ivareta verneverdiene og sette i gang skjøtsel og tiltak dersom verneverdiene trues. Kjellerhaugvatnet naturreservat skal forvaltes etter verneforskriftens bestemmelser i samsvar med verneformålet.

«Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning som trekk- og hekkeområde for våtmarksfugl og de botanisk rike myrområdene som finnes der.» (verneforskriften § 3).

Naturmangfoldloven § 47 om skjøtsel av verneområder omtales nedenfor under "Sentrale føringer".

Utfordringene når det gjelder å nå verneformålet, er å redusere trusler mot verneverdiene. Trusler kan skyldes endringer utenfor selve verneområdet som for eksempel klimaendring eller endring av næringstilgangen for fugl i overvintrende områder. Dette er trusler som forvaltningsmyndigheten ikke har innflytelse på gjennom forvaltningen av verneområdet.

Trusler kan også skyldes forhold og hendelser innenfor verneområdet. Skjøtsel og tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre for å redusere trusler mot verneverdiene, kan listes opp som følger:

1. Opprettholde åpent landskap med intakte forhold for stedegen flora og fauna

2. Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp
3. Holde leveområder for fugl mest mulig fri for forstyrrelser
4. Behov for buffersone rundt Kjellerhaugvatnet naturreservat
5. Demografi
6. Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge
7. Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl
8. Besøkstrategi

Punktene er utdypet i kapitlet "Forvaltningsutfordringer". Gjennomføringen av tiltak er avhengig av årlige, statlige budsjetter. Tiltaksmidler tildeles hvert år etter søknad fra Vega verneområdestyre til Miljødirektoratet.

Det er foreløpig ikke opprettet bevaringsmål for verneområdet.

Tiltaksplan

PRI	✦ Beskrivelse	✦ Kategori	✦ Bevaringsmål
1	Informasjon om verneområdet på skjerm (i butikk og på ferjer) om tilrettelegging og om sårbare naturverdier	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
2	Oppdatert informasjon i fuglekikkerhus ved Sveavatnet - om fuglefauna og om bruken av fuglekikkerhuset	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
3	Oppdatert informasjon i gapahuken på Kjellerhaugen - om gruken av gapahuken	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
4	Etabler årlig vertskaps kurs for guider og verter på Vega, for å sikre god informasjonsflyt fra forvaltning til folk	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
5	Revidere skjøtselsplan	Kartlegging	Ikke valgt
6	Revidere ornitologisk kartlegging	Kartlegging	Ikke valgt
7	Skjøtsel (beiting, hogst) etter råd fra oppdaterte skjøtselsplaner	Skjøtsel av (tre)vegetasjon	Ikke valgt
8	Formidle forskningsaktivitet og forskningsresultater fra verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
9	Bidra til vedlikehold av sti og bruer og annet infrastruktur i verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
10	Bidra til at strendene i verneområdet holdes fri for marint avfall	Annet	Ikke valgt
11	Bidra til å fjerne veitistel i verneområdet	Restaurering	Ikke valgt
12	Fjerne ettervekst av sitkagran og kratt i hogstflater	Skjøtsel av (tre)vegetasjon	Ikke valgt
13	Oppdatere kunnskap om vannforekomstene som knyttes til naturreservatet og eventuelt knytte tiltak til kartleggingen	Kartlegging	Ikke valgt
16	Utvikle Vega verdensarvsenter som informasjonspunkt for verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
18	Holde årlige dialogmøter med næringsaktørene og lag og foreninger som er knyttet til verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
19	Avtale om jordbruksvei og sti fra parkering til gapahuk mellom grunneiere og Vega verneområdestyre	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
20	Sikre gode undervisningsopplegg for barn og unge knyttet til Kjellerhaugvatnet naturreservat	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt
21	Etablere buffersone eller hensynssone rundt Kjellerhaugvatnet naturreservat	Annet	Ikke valgt

Skjøtselsplan

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg.

Besøksforvaltning

Plan innarbeidet som del av forvaltningsplanen. Se «Besøkstrategi» side 20.

Forvaltningsutfordringer

Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier og skjøtelseshov

Målet med forvaltningen av naturreservatet er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å verne om områdets sentrale betydning som trekk- og hekkeområde for våtmarksfugl og de botanisk rike myrområdene som finnes der.

Naturreservatet bærer preg av gjengroing. Vega verneområdestyre ønsker en kunnskapsbasert forvaltning av området som ikke går på bekostning av verneverdier. Det er behov for oppdatert kunnskap av naturverdiene i naturreservatet, inkludert ornitologisk kartlegging med tilhørende anbefalinger av tilretteleggingstiltak og skjøtelseltiltak.

Skjøtelsplanen for Kjellerhaugvatnet fra 2007 fremhevet tidlig utfordringene knyttet til gjengroing i naturreservatet, som var pågående i området den gang. I 2012 ble store deler av naturreservatet gjort tilgjengelig for beitedyr, ved at det ble satt opp et permanent nettinggjerde. Siden da har området blitt benyttet som sommerbeite for sau. Etter 2012 har det i tillegg vært systematisk fjerning av sitkagran. En revidert skjøtelsplan i 2018 gir en samlet oversikt over tiltakene som er gjennomført siden 2007, samt hvilke utfordringer som fortsatt må håndteres for at reservatet skal kunne anses som tilfredsstillende restaurert.

Innen 2020 var mesteparten av sitkagran, buskfuru og mye av lauvkrattet fjernet fra området. Disse tiltakene har bidratt til et mer åpent landskap med tydeligere våtmarkstrekk, noe som i utgangspunktet er svært gunstig for våtmarksfugler som tidligere var mer utbredt i området.

Vega verneområdestyre opplever at det er en utfordring at sitkagran og annen krattvegetasjon fortsatt etablerer seg og utkonkurrerer den kulturbetingete og stedegne vegetasjonen. I tillegg erfarer verneområdeforvaltningen at einer vokser og dominerer vegetasjonsdekket i noen av naturreservatets områder og at denne utviklingen skjer raskt.

Naturreservatet med tilhørende flora henger sammen med den stedegne fuglefaunaen. Forvaltningsmyndigheten har gjennomført ornitologisk kartlegging i naturreservatet i 2012 og i 2020. Det er viktig at det blir dokumentert gjennom oppdaterte kartlegginger at skjøtelsaktiviteten som gjøres har god effekt på fuglenes foretrekkende habitat.

Avrenning landbruk og forurensning fra spredt avløp

Vannforekomstene på Vega berører våtmarksområdet i Kjellerhaugvatnet naturreservat. Ifølge *Vann-Nett* er den økologiske tilstanden til vannforekomsten som berører Kjellerhaugvatnet naturreservat klassifisert som «moderat». Det betyr at vannet ikke har god nok kvalitet i henhold til miljømålene i vannforskriften (som følger EUs vanndirektiv). Dette er et tegn på at miljøet er påvirket av menneskelig aktivitet – og det er behov for tiltak for å forbedre tilstanden.

I henhold til vannforskriften skal alle vannforekomster ha minst "god" økologisk tilstand. Dersom tilstanden er "moderat" eller dårligere skal det settes i verk tiltak for å forbedre tilstanden.

Kommuner og myndigheter må følge opp med planlegging og tiltaksgjennomføring og det er naturlig at verneområdeforvaltningen ser til at dette blir gjennomført.

Holde leveområder for fugl mest mulig fri for forstyrrelser

Hunder skal derfor holdes i bånd hele året. Hunder kan være en vesentlig forstyrrelsesfaktor og trussel for fugl som oppholder seg i naturreservatet både når de er på trekk, men også i hekketiden. Når rugende fugler skremmes av reirene, rekker de gjerne ikke å dekke til eggene. Synlige egg blir lett tatt av kråker eller andre predatorer som også oppholder seg i naturreservatet. Selv om rugende fugler blir liggende på reiret, vil forstyrrelser kunne føre til stress og dårligere hekkesuksess.

Menneskelig ferdsel kan forstyrre fugle- og dyrelivet på flere måter, både direkte og indirekte ved å skremme dyr og fugler bort fra bo, reir og unger, forstyrre dyrenes hvile og næringssøk, ødelegger leveområdene deres samt støy og lysforurensning. Dette kan føre til færre dyr og fugler i naturreservatet.

Vega verneområdestyre har en viktig rolle når det gjelder å gi informasjon til grunneiere og andre interessenter om vernebestemmelser og om hvordan man tar hensyn til flora og fauna i naturreservatet. For å redusere fare for unødig forstyrrelse av fugl i hekketiden anmoder verneområdestyre om at det ikke gjøres forstyrrende byggeaktiviteter i hekketiden for fugl.

Behov for buffersone rundt Kjellerhaugvatnet naturreservat

Det er en utfordring at sitkagran og krattskog som ligger utafor verneområdegrensen sprer seg og truer med å utkonkurrere den naturlige floraen i verneområdet. Dette skjer gjennom at sitkagran danner tette bestand som skygger ut lys- og næringskrevende arter, samtidig som krattskog forandrer arealbruken og ødelegger den åpne landskapstypen.

Innenfor verneområdet iverksetter forvaltningen målrettede tiltak som hogst av fremmede treslag og beiting for å holde vegetasjonen åpen. Disse tiltakene bidrar til å bevare de verdifulle naturtypene og sikre livsvilkårene for stedegne arter. Problemet er at rett utenfor verneområdegrensen står store mengder sitkagran og krattskog uten tilsvarende forvaltning. Herfra spres de inn i reservatet, noe som undergraver effekten av innsatsen som gjøres innenfor vernegrensen.

For å bevare verneverdiene, er det derfor behov for en **buffersone** rundt Kjellerhaugvatnet naturreservat. I en slik buffersone kan man gjennomføre systematisk fjerning av sitkagran og annen problematisk vegetasjon. Dette vil redusere risikoen for ny spredning inn i reservatet, lette forvaltningsarbeidet, og sikre at ressursene som legges ned i skjøtsel gir bedre effekt.

Uten en buffersone vil tiltakene inne i verneområdet måtte gjentas hyppigere og med økende kostnader. Med en buffersone vil vi få en sammenhengende forvaltning av landskapet som beskytter både reservatet og de omkringliggende områdene, til beste for naturmangfoldet og den stedegne vegetasjonen.

Demografi

Den demografiske utviklingen på Vega – særlig nedgang i befolkning og færre aktive bønder – kan skape store utfordringer for skjøtselen i Kjellerhaugvatnet naturreservat. Uten aktiv forvaltning risikerer området å gro igjen, noe som svekker både naturverdier og opplevelsesverdi. Bevaring krever derfor langsiktig lokal innsats, tilskudd, og kanskje nye former for engasjement og tilflytting.

Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge

For å bevare verneområdene er det avgjørende at både dagens og fremtidens generasjoner kjenner til dem. Dette krever formidling av kunnskap til barn og unge og til befolkningen generelt, både lokalt på Vega og i regionen for øvrig. Gjennom tilpassede undervisningsopplegg, aktiviteter og opplevelser kan vi styrke forståelsen for betydningen av naturmangfoldet og kulturarven som verneområdene representerer.

Når flere får innsikt i de verdiene som knytter seg til verneområdene – enten det gjelder landskapet, arts mangfoldet eller den historiske bruken av naturen – vil forståelsen og engasjementet for å ta vare på dem øke.

På sikt kan dette bidra til å styrke den lokale identiteten. Kunnskap og stolthet over egen natur og historie danner et solid grunnlag for å ivareta verneområdene, samtidig som det gir befolkningen en sterkere tilknytning til stedet de bor.

Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl

Søppel som etterlates eller skylles på land i fjæresonen, utgjør en fare for fugl og dyr som kan forveksle plast med næring eller ta skade på annen måte. Det foregår årlig noe opprydding i strandsonen i regi av grunneiere og andre private aktører som *in the same boat*.

Olje som når frem til verneområdet vil utgjøre en skade for fugl og dyr. Oljeutslipp i fjæra rammer fugler og dyr både direkte (fysisk og gjennom forgiftning) og indirekte (gjennom ødelagte leveområder og matmangel). Det er avgjørende at oljevernberedskapen er så bra som mulig for å minimere skaden på verneverdiene.

Besøkstrategi

Besøksnæringen og verneområdene er tett knyttet sammen fordi natur- og kulturverdiene i verneområdene er selve grunnlaget for mange reiselivsopplevelser. Forholdet må bygge på bærekraft, der naturen beskyttes samtidig som den kan brukes til rekreasjon og opplevelse. God besøksforvaltning er viktig for å unngå slitasje og forstyrrelser, blant annet gjennom tilrettelegging, styring av trafikk og god informasjon. Samtidig kan

besøk bidra til lokal verdiskaping når det skjer i samarbeid med lokalsamfunn, reiseliv og forvaltningsmyndighet.

Besøksstrategien for Kjellerhaugvatnet avklarer i hvilken grad det er ønskelig å tilrettelegge for besøk i og i tilknytning til verneområdet og om dette er forenlig med verneverdiene.

Besøksstrategien for verneområdene i Vega ble første gang vedtatt i 2020. Den revideres nå sammen med forvaltningsplanene for verneområdene og implementeres i den nye forvaltningsplanen for Kjellerhaugvatnet naturreservat.

Arbeidet med besøkstrategi knyttet til verneområdene har som mål å bidra til å ivaretagelse av verneverdiene, økt forståelse for vern, gode opplevelser for de besøkende, økt bred verdiskaping (miljømessig-, sosial-, kulturell- og økonomisk).

Et viktig premiss for arbeidet med besøksforvaltning for norske verneområder er at dersom det er konkurrerende hensyn mellom de ulike målsetningene, skal ivaretagelsen av verneverdiene alltid veie tyngst.

Verneområdestyrets vurderinger gjøres på bakgrunn av verneforskrift, kunnskapen om naturverdiene og innspill fra grunneiere, lag og foreninger samt næringslivsinteresser. Aktuelle tiltak i verneområdet for kommende periode er listet opp i tiltaksplanen.

Informasjon og formidling

Oppdatert og tilgjengelig kunnskap er avgjørende for god forvaltning av verneområder. For at forvaltningen skal være effektiv, må kunnskapen formidles på en måte som engasjerer og når ut til ulike målgrupper – som besøkende, lokalsamfunn, skoler, forskere og forvaltningsmyndigheter. Kunnskapen om området ligger til grunn for hvor styret mener det er forsvarlig å kanalisere de besøkende og hvilke områder styret ønsker å skåne. En kunnskapsbasert formidling styrker forståelsen for hvorfor vern er nødvendig, og fremmer samarbeid om å beskytte sårbar natur.

Mange som besøker verneområder er ikke klar over hvor sårbare arter og naturtyper faktisk er. Særlig hekkende fugl er utsatt for forstyrrelser, og selv godt ment ferdsel kan føre til negative konsekvenser for hekkesuksess og overlevelse. Informasjon er derfor en nøkkelfaktor for å sikre at verneområder blir respektert. Skilting og informasjonstavler i terrenget, digitale informasjonskanaler og samarbeid med lokale aktører som skoler, reiseliv og frivillige organisasjoner er viktige virkemidler for å nå ut med kunnskap og regler for ferdsel.

Besøkspunkt og informasjonsskilt

Gapahuken og fuglekikkerhuset i Kjellerhaugvatnet naturreservat er populære besøksmål som er lokalisert rett innfor verneområdegrensen i hhv. vest og øst. De er

lett tilgjengelige og egner seg godt som arena for informasjon og formidling. På disse stedene skal det informeres om verneverdiene i området, regler for bruk av gapahuken og fuglekikkerhuset samt generelle retningslinjer for ferdsel i verneområdet.

Sti og parkering

Vega verneområdestyre har lagt til rette for ferdsel frem til gapahuken og fuglekikkerhuset ved å etablere enkel infrastruktur som parkeringsplass, jordbruksvei, sti og klopper, uten å åpne for ferdsel videre inn i selve naturreservatet.

Parkering, jordbruksvei, sti og klopper driftes av Vega verneområdestyre.

Traseer og parkeringsplasser som er tilknyttet verneområdene på Vega skal ha høy kvalitet og det skal være informasjon om verneområdet på/ved parkeringsplassen.

Vega verdensarvsenter som arena for verneområdeformidling

Vega verdensarvsenter, offisielt åpnet 13. juni 2019, ligger på Gardsøya i Vega kommune og er forvaltningsknutepunkt for Vega verneområdestyre, Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv og Statens naturoppsyn (SNO). Senteret rommer utsiling, butikk, undervisningsrom, restaurant og kontor for verneområdeforvaltningen. Senteret brukes i dag som møtepunkt for aktører med interesser i Vegaøyan Verdensarv inkludert verneområdene, som lokalbefolkning, grunneiere, næringsliv og andre besøkende. Det fungerer også som startpunkt for befaringer, undervisning og aktiviteter knyttet til Vegaøyan Verdensarv.

Utstillingene gir innblikk i den unike geologien, plante- og dyrelivet, samt historiene fra livet i verdensarvområdet. Store uteområder rundt senteret legger til rette for utendørs formidling og opplevelser. I tillegg fungerer senteret som turistinformasjon for Vega kommune.

Verneområdestyret ønsker at Vega verdensarvsenter blir en hovedarena for formidling av naturverdiene i verneområdene. Gjennom utstillinger, brosjyrer, foredrag, guidede turer og interaktive tiltak skal senteret fremme forståelse for hvordan menneskelig aktivitet påvirker naturen – både positivt og negativt – og inspirere til bærekraftige holdninger og valg. Slik skal verdensarvsenteret bidra til økt lokal og regional bevissthet og til varig vern gjennom kunnskap og opplevelse.

Vega verneområdestyre ønsker å styrke formidlingen av verneområdene fra senteret, slik at de besøkende får gratis og oppdatert informasjon om verneverdiene og aktiviteter og tilrettelegging i verneområdene på Vega.

Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved

miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert.

Naturmangfoldloven ligger også til grunn for utformingen av forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-10. Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Kjellerhaugvatnet er beskrevet og denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av forvaltningsutfordringer og "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer". Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området, har Vega verneområdestyre vurdert at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneområdet er godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

Ved å føre tilsyn med bruken av området, den oppgaven SNO har, parallelt med overvåkning av tilstanden til naturverdiene, som bevaringsmål og forskeres analyseruter bidrar til, vil vi kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10. Dette vil også kunne bli en viktig del av det fremtidige kunnskapsgrunnlaget om økosystemets robusthet, og bør vurderes ved revidering av forvaltningsplanen.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/1997-12-19-1376>

Sentrale føringer

Naturmangfoldloven § 48

Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle /særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en kan-regel, det vil

si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. Mer informasjon: Miljødirektoratet rundskriv om forvaltning av verneforskrifter kapittel 7 ([Rundskriv](#)).

Naturmangfoldloven § 47

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådgighet uten grunneiers samtykke. Bestemmelsen gir også adgang til i skjøtselsøyemed å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området. Med hjemmel i § 47 kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep.

Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i § 47. Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir naturmangfoldloven § 72 adgang til det. Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 krever avtale med grunneier.

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Tema	♦ Forskriftreferanse	♦ Forvaltningsmyndighetens retningslinje	♦
Landbruk - jord og skogbruk	Kapittel IV pkt. 1 og 3. Kapittel V pkt. 2 - 4. kapittel VI	Vernebestemmelsene er ikke til hinder for tynning og avvirkning av plantefelt. Det er et bevaringsmål at fremmedartsinnslaget i Kjellerhaugvatnet naturreservat skal ha god tilstand(dvs. artssammensetningen er uten fremmede arter) hvor Vega verneområdestyre tar initiativ til tiltak. I forbindelse med avvirkning av plantefelt som er iverksatt av forvaltningsmyndighetene trenger man ikke dispensasjon til motorisert ferdsel for frakt av virke ut av verneområdet, da dette faller inn under skjøtselshjemmelen i naturmangfoldloven (jf. § 47). Det vil være vesentlig at det ikke blir store kjøreskader på vegetasjonen i reservatet. Derfor bør uttransport av trevirke skje på frossen mark. For å hindre unødig forstyrrelse av fuglelivet i hekketida er det ønskelig at hogst skjer i perioden 31. juli-15. april. I henhold til vernebestemmelsene er all vegetasjon i vann og på land fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Lyngbrenning er dermed i utgangspunktet ikke tillatt. Dette gjelder ikke dersom lyngbrenningen iverksettes som skjøtselstiltak av forvaltningsmyndigheten, jf. nml § 47. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Eventuelt kan forvaltningsmyndigheten inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak. Berører skjøtselstiltaket privat eiendom eller rettigheter i verneområder skal eieren eller rettighetshaver så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren. (jf. nml § 47).	
Annet	Kapittel IV pkt. 2. Kapittel V pkt. 6 - 8. kapittel VI pkt. 1	Jakt og fiske Det har siden 1980-tallet bygd seg opp både en elgstamme og en rådyrstamme på Vega som det jaktes på. Det drives jakt på elg og rådyr innenfor Kjellerhaugvatnet naturreservat. Områdets betydning for jakt på mink er ikke kjent. Det er ikke tillatt med jakt, fangst og bruk av skytevåpen innenfor verneområdet, med unntak for hjorteviltjakt og fellefangst på mink. Det er også unntak fra båndtvangen for lovlig bruk av hund ved jakt på hjortevilt, og ved ettersøk etter skadet hjortevilt. Det er ikke åpnet for motorisert ferdsel i forbindelse med eventuell uttransport av skutt hjortevilt. I henhold til vernebestemmelsene kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til «felling av vilt som forårsaker vesentlig skade». En slik tillatelse vil kunne bli gitt dersom viltarter gjør skade på fuglelivet i reservatet. Det kreves også tillatelse fra grunneier og annet lovverk.	
Friluftsliv	Kapittel IV pkt. 1 ,2 og 4. Kapittel V pkt. 5 og 8. kapittel VII	Camping, teltslagning og kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt, men det er utover dette ikke noe generelt ferdselsforbud i Kjellerhaugvatnet naturreservat. I forhold til eventuell rydding og merking av stier er dette et tilretteleggingstiltak som krever dispensasjon fra verneforskriften. Tiltaket må vurderes opp mot formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 48.	
Forskning og undervisning	Kapittel IV pkt. 1 og 2. Kapittel V pkt. 5 og 8.	Plante- og dyrelivet er fredet innenfor naturreservatet. Enkelte forskningsaktiviteter vil kreve dispensasjon fra denne bestemmelsen. Forvaltningsmyndigheten må vurdere slike dispensasjoner etter naturmangfoldloven § 48.	
Bygninger og andre installasjoner	Kapittel IV pkt. 3. Kapittel VI pkt. 4.	Det er altså et generelt forbud mot fysiske inngrep i naturreservatet i verneforskriftens kapittel IV. I verneforskriften er det listet opp eksempler på tiltak som ikke er tillatt. Opplistingen er ikke uttømmende, dette innebærer også et forbud mot lignende inngrep. Kraftledningen som krysser naturreservatet i den østlige delen av naturreservatet er ikke beskrevet i verneforskriften. Ved nødvendig vedlikehold av kraftlinja må det søkes om tillatelse etter § 48 i naturmangfoldloven. I skjøtelsesplan for Kjellerhaugvatnet naturreservat foreslås det helårsbeite med gammelnorsk sau. For å få tillatelse til helårsbeite krever Mattilsynet at dyrene har tilgang til leskjul. Skjøtselstiltak som er iverksatt på initiativ fra forvaltningsmyndigheten vil normalt ikke kreve dispensasjon fra verneforskriften. Tiltak som gjerdning og oppføring av leskjul regnes imidlertid ikke som skjøtselstiltak, men tilrettelegging for skjøtsel, og krever dermed dispensasjon fra verneforskriften. For å kunne gi en dispensasjon er det viktig at leskjulet lokaliseres sånn at det ikke kommer i konflikt med verneverdiene i reservatet.	

6.0 Kunnskapsgrunnlag

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kilde
Artsdatabanken	2023	Fremmedartslista 2023	Artsdatabanken	https://lister.artsdatabanken.no/fremmedartslista/2023?TaxonRank=AssessedAtSameRank
Artsdatabanken	2021	Norsk rødliste for arter 2021	Artsdatabanken	https://lister.artsdatabanken.no/rodlisteforarter/2021/?Key=984
Miljødirektoratet	2024	Kartlegging av naturverdier - naturbase	Miljødirektoratet	https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/
Statsforvalteren i Nordland	2015	Forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde (2015 - 2022)	Statsforvalteren i Nordland	https://verdensarvvega.no/wp-content/uploads/2023/10/FORVALTNINGSPLAN-1.pdf
Vega verneområdestyre	2020	Besøkstrategi for verneområdene på Vega	Vega verneområdestyre	https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_vega/Besoksstrategi-2022.pdf
NINA	2018	Sårbarhetsvurdering av utvalgte lokaliteter i verneområder i Vega kommune	NINA	file:///C:/Users/fmnojwi/OneDrive%20-%20Statsforvalteren/Skrivebord/Rapporter/NINA%20Rapport%201487%20S%C3%A5rbarhetsvurdering%20av%20utvalgte%20lokaliteter%20i%20verneomr%C3%A5dene%20p%C3%A5%20Vega.pdf
NIBIO	2007	Skjøtselsplan for Kjellerhaugvatnet	NIBIO	https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2481220/Bioforsk-Rapport-2007-02-141.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Statistisk sentralbyrå (SSB)	2025	Demografi - Vega	Statistisk sentralbyrå (SSB)	https://www.ssb.no/kommunefakta/vega
------------------------------	------	------------------	------------------------------	---

7.0 Vedlegg

Forfatter	Tema	Kobling
NIBIO	Skjøtselsplan for Kjellerhaugvatnet naturreservat (2018)	Microsoft Word - NIBIO RAPPORT 2018 4 9
NIBIO	Ornitologisk undersøkelse i Kjellerhaugvatnet naturreservat (2020)	https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2717048/NIBIO_RAPPORT_2020_6_147.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Intern kladd – Revidering av forvaltningsplanen for Eidemsliene naturreservat

Innhold

1.0 Innledning	3
Eidemsliene (VV00000179)	3
Om forvaltningsplanen	3
Forvaltningsmyndighetens oppgave	4
Tilleggsopplysninger	4
2.0 Områdefakta	5
Internasjonale forpliktelser	5
IUCN	5
Tilleggsopplysninger	5
3.0 Natur	7
Beskrivelse	7
Rødlistearter beskrivelse	7
Klimaendring	7
Annen negativ påvirkning	8
4.0 Bruk og historikk	8
Eierstruktur	8
Restriksjonsområder	8
Vernegrense	9
Landbruk	9
Friluftsliv	9
Jakt og Fiske	9
Reiseliv	9
Forskning og undervisning	9
Bygg og Installasjoner	9
Motorferdsel	9
5.0 Forvaltning	11
Innledning	11
Tiltaksplan	13
Skjøtselsplan	13

Besøksforvaltning.....	13
Forvaltningsutfordringer	14
Besøkstrategi	15
Naturmangfoldloven.....	17
Verneforskrift URL	18
Sentrale føringer	18
Naturmangfoldloven § 48	18
Naturmangfoldloven § 47	18
Forvaltningsmyndighetens retningslinjer	20
6.0 Kunnskapsgrunnlag.....	21

1.0 Innledning

Eidemsliene (VV00000179)

Godkjent av
Oppstartsdato
Planlagt revisjon
Sametingskonsultasjon
Godkjent dato
Høringsdato

ephorte saksnummer	
Forvaltningsmyndighet	Vega verneområdestyre
Forvaltningsmyndighetstype	Verneområdestyre
Oppsyn	https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturopsyn/kontakt-statens-naturopsyn/
Fylker	Nordland
Kommuner	Vega
Verneform	naturreservat
Verneplan	Verneplan for edelløvskog/rike løvskoger
Vernet dato	15.12.2000

Om forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen viser hvordan verneområdet forvaltes på en aktiv, kunnskapsbasert og tilpasset måte for å ivareta verneformålet. Forvaltningen bygger på nært samarbeid med brukerne av verneområdet, kontinuerlig innsamling av kunnskap om verneverdiene og jevnlig oppdatering av skjøtelsesplaner.

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Forvaltningsplanen er en presisering og en utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer videre mål for forvaltningen av verneområder, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Utkast til forvaltningsplan skal, etter godkjenning av Vega verneområdestyre og faglig godkjenning av Miljødirektoratet, sendes på høring til grunneiere og berørte interesser.

Vega verneområdestyre er ansvarlig for å gjennomføre revisjon av forvaltningsplanen. Planperioden vil være på 10 år men ved behov kan planene revideres før planperioden utløper. Det er et mål at forvaltningsmyndigheten gjennom forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid mellom sentrale aktører lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen viser hvordan oppgaver og ansvar er fordelt mellom noen sentrale aktører i verneområdet i henhold til blant annet lover og regelverk. Forvaltningsplanen vil også fungere som en rettesnor og veiledning for brukerne.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Miljødirektoratet har med hjemmel i naturmangfoldloven § 62 annet ledd og tredje punktum delegert myndigheten for forvaltning av Eidemsliene naturreservat til Vega verneområdestyre, og fastsatt vedtekter for styrets utøvelse av myndighet.

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues.

Forvaltningsansvaret innebærer utøving av myndighet etter verneforskriften. I hovedsak innebærer dette myndighet til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for å gi informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, gjennomføre skjøtsel og sørge for registrering av naturverdier. Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for det aktuelle verneområdet gjennom forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Sentrale forvaltningsorganer er Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen. De rettslige rammene og muligheten for utøvelse av skjønn er de samme uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet.

Tilleggsopplysninger

Oppstarts melding med prosjektplan for utarbeidelse av forvaltningsplan for alle verneområdene på Vega ble sendt til kommune, fylkeskommune, andre statlige sektormyndigheter, grunneiere, og andre rettighetshavere og aktuelle brukergrupper den 24. mai 2024. Det ble samtidig invitert til å komme med innspill og til å delta på informasjon – og innspills møter i tidlig fase, for grunneiere og interessenter i verneområdene.

Oppstarten ble dessuten annonsert i lokalaviser, og oppstarts meldingen ble lagt ut på aktuelle nettsider. På innspills møte ble aktuelle temaer gjennomgått og innkomne innspill drøftet. Det ble gitt tilbud om å gi innspill underveis i prosessen, på samme måte som det som er vanlig i en referansegruppe.

2.0 Områdefakta

Landareal (daa)	2920
Sjøareal (daa)	
IUCN-status	IUCN_IA
Ramsar-status	
Emerald-status	Ja

Internasjonale forpliktelser

Det er utviklet internasjonale avtaler som tar sikte på å beskytte miljøet ut fra et større perspektiv enn det nasjonale.

De internasjonale avtalene har ulik karakter. Noen dekker særlige regionale utfordringer mens andre dekker globalt, noen fokuserer særlig på en spesifikk problemstilling, mens andre har en bredere tilnærming. Mange av miljøavtalene er underlagt FN, fordi et grenseløst samarbeid er nødvendig for å løse problemer som arter seg likedan i mange land.

Verdensarv

Eidemsliene naturreservat ligger i Vegaøyen Verdensarv, som ble skrevet inn på [UNESCOs](#) liste over verdens natur- og kulturarv da UNESCOs verdensarvkomité hadde sitt 28. komitémøte i Suzhou, Kina i 2004.

Unescos verdensarvkomité skriver i sin begrunnelse: "Vegaøyen viser hvordan generasjoner av fiskere og bønder gjennom de siste 1.500 år har opprettholdt en bærekraftig levemåte i et værhardt område nær Polarsirkelen, basert på den nå unike tradisjonen med ærfugldrift. Statusen er også en hyllest til kvinners bidrag til dunprosessen."

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion, [IUCN](#). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. IUCN forvalter et system for klassifisering av verdens verneområder, [IUCN kategorier](#). Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt. Status for norske verneområder rapporteres jevnlig fra Miljødirektoratet.

Tilleggsopplysninger

Eidemsliene naturreservat har som verneformål å bevare et natur- og plantegeografisk enestående område, med bl.a. mange varmekjære og regionalt sjeldne plantearter, samt den tilhørende fauna.

Forrige forvaltningsplan, Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde (2015 - 2022), inkluderer forvaltningsplan for Eidemsliene naturreservat. Besøksstrategi og tiltaksplan for alle verneområdene i Vega kommune, inkludert for Eidemsliene naturreservat, ble ferdigstilt i 2020. Forvaltningsplan (2015 - 2022) og besøksstrategien (2020) blir nå revidert og her slått sammen til en ny forvaltningsplan for Eidemsliene naturreservat.

3.0 Natur

Beskrivelse

Les mer om verneområdet på [Miljøstatus i Nordland](#)

BELIGGENHET/NATURGRUNNLAG: Lokaliteten ligger i lia nord og nordvest for Eidem nedenfor de bratte urene under det kraftige fjellmassivet på sørkysten av Vega: Trollvasstinden og Vegtindan. Strandområdet nedenfor liene er sikret med statlige midler som friluftsområde (Eidem friluftsområde).

FAGLIG VURDERING: Like under og delvis oppe i ura er det løvblandingsskog med istervier, hassel og alm. På det flatere området i sørvest fins et parti med furuskog som det er svært lite av på Vega. Dette er trolig både den edelløvskogslokaliteten og furuskogen i Nordland som ligger ytterst mot havet. Foruten å ha et høyt antall varmekjære arter (21), har området mange kystplanter. Flere regionalt sjeldne arter forekommer, f.eks. jordnøtt og knegras. Det fins dessuten arter fra ikke mindre enn seks plantegeografiske grupper, sju dersom strandplanter regnes med. I ura ovenfor Lauplia er det rik fiellflora. Med tilhørende rikt dyreliv.

VERNEFORMÅL: Å sikre et natur- og plantegeografisk enestående område i fylket og kanskje også i landet. Furuskogen ble registrert som meget verneverdig spesialområde i forbindelse med arbeidet med barskogverneplanen for region Midt-Norge, men ble av praktiske årsaker overført til løvskogsplanen. Furuforekomsten ble for øvrig foreslått fredet av Helgeland Skogselskap allerede i 1911.

PÅVIRKNING/INNGREP: Ingen er observert, men beiting forekommer.

Rødlistearter beskrivelse

Almn (EN)

Sølvasal (EN)

Klimaendring

Klimaet har avgjørende betydning for forekomsten og utbredelsen av naturtyper og arter i økosystemene. Høyere temperatur kan endre artssammensetningen, f.eks. ved at varmekjære arter vil kunne spre seg nordover i landet, og høyere opp i fjellet, ofte på bekostning av mer kuldetolerante, alpine og polare arter. Alpine arter er spesielt sårbar for klimaendringer i og med at de verken kan flytte oppover i høydegradient eller lengre nordover. En annen konsekvens av klimaendringer er lengre vekstsesong, som kan være gunstig for noen arter. Lengre vekstsesong kan bidra til å endre artssammensetningen i vegetasjonsdekket, ved at noen arter utkonkurrerer andre. Kulturlandskap og sanddynemark kan i større grad være utsatt for gjengroing, og lavereliggende vegetasjon kryper stadig høyere opp i fjellet og fortrenger høyfjellsvegetasjon.

Norsk klimasenter har laget [klimaprofil for Nordland](#) som er et kunnskapsgrunnlag for planlegging av klimatilpasning basert på forventede klimaendringer og klimautfordringer i fylket.

Annen negativ påvirkning

Spedning av sitkagran

Svartelistearten sitkagran har blitt plantet i enkelte deler av reservatet samt rett utafor grensen til reservatet. I 2009 ble det sitkagrana hugget ned og fjernet fra naturreservatet. Etter hogsten ser vi at det vokser opp sitkagranplanter i hogstfeltetene i tillegg til at sitkagranskogen utafor naturreservatet kan spres inn i naturreservatet. Sitkagranindivider kan vokse seg større og begynne å påvirke myras karakter med tanke på åpenhet og artssammensetning.

Menneskelig ferdsel

Tradisjonelt har det i naturreservatet vært ferdsel knyttet til husdyrshold, jakt og noe friluftsliv. Endret ferdselsmønster kan gi flere konsekvenser, avhengig av typen og omfanget av endringen. I tillegg til å være et naturreservat er dette området en del av Vegaøyan Verdensarv og har en høy verdi både naturmessig og kulturelt.

Konsekvenser som kan oppstå ved endret menneskelig ferdselsmønster er at fugl og dyr bli forstyrret i områdene hvor de oppholder seg og som kan gjøre at det blir mindre attraktivt for de stedegne fauna. Endret og mer ferdsel kan også gi støy og visuelle forstyrrelser for folk som søker ro og nærhet til naturen.

Her er det et også et potensial for positive konsekvenser. Dersom ferdselsmønsteret styres på en bærekraftig måte, kan det gi positive effekter som økt bevissthet om områdets natur- og kulturverdier gjennom tilrettelegging av stier, informasjonsmateriell og guidede turer og redusert press på sårbare områder gjennom kanaliserte ruter og sonering.

Digitale kart som presenterer oppdatert informasjon om sårbare natur- og kulturverdier i Vegaøyan Verdensarv vil være en effektiv formidlingskanal til brukere av området. Et slikt kart kan inkludere data om verneområder, dunvær, ferdselsforbudssoner samt sårbare områder for fugl og annet dyreliv. Et slikt verktøy vil være en verdifull informasjonskanal for forvaltning, næringsaktører, grunneiere og andre brukere av verdensarvområdet

4.0 Bruk og historikk

Eierstruktur

Det fredete området berører gnr./bnr.: 17/1, 17/2, 17/3, 17/5, 17/8, 17/9, 17/10, 17/13, 17/15, 17/16, 17/17, 21/1.

Restriksjonsområder

Det er ingen områder med ferdselsforbud i verneområdet

Fjerning av levende og døde planter er ikke tillatt.

Motorisert ferdsel, sykling, ridning, båt-opplag og annen organisert virksomhet i naturreservatet er forbudt.

Vernegrense

Vernekart med grenser finnes i [Naturbase kart](#)

Landbruk

All sitkaskog er fjernet fra naturreservatet og i dag er det verken jordbruk eller skogbruksaktivitet i området. Husdyrbeite er tillatt innenfor området. Det anbefales at beitinga begrenses til ekstensivt beite med sau og storfe. Situasjonen bør overvåkes, og ved tegn på skader på verneverdiene bør tiltak vurderes

Friluftsliv

Eidemsliene naturreservat er et område som benyttes som tur- og rekreasjonsområde. Det er ikke ferdselsforbud i Eidemsliene naturreservat og det er dermed ingen begrensninger på folks mulighet til ferdsel i området. Det er etablert en sti opp til kulturminnet «Vefsn-Anna stua» i den sørvestlige delen av naturreservatet samt sti mellom Juvika til Ervika i den sørlige delen av naturreservatet.

Områdets bruk til rekreasjon og friluftsliv antas å øke i framtiden som følge av etablering av forvaltningsknutepunktet på Nes, og økt turisme på Vega.

Jakt og Fiske

Det har siden 1980-tallet bygd seg opp en elgstamme på Vega som det jaktes på. Det er ikke kjent om det jaktes innenfor Eidemsliene naturreservat.

Reiseliv

Vega verneområdestyre har tilrettelagt for besøkende i naturreservatet ved å etablere en klopplagt sti som fører til Ervika. I tillegg har forvaltningsmyndigheten etablert et besøkspunkt med gapahuk som ligger i innfalsporten til naturreservatet med tilhørende parkeringsplass.

Forskning og undervisning

Eidemsliene naturreservat er i dag lite benyttet i undervisnings- og forskningssammenheng, men potensialet for slik virksomhet er stor. Det knytter seg stor informasjonsverdi til områdets rike botaniske verdier med tilhørende dyreliv.

Bygg og Installasjoner

Det er ikke nyere tekniske inngrep innenfor naturreservatet.

Motorferdsel

I utgangspunktet er motorisert ferdsel til lands, herunder start og landing med luftfartøy, forbudt. Motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av vernemyndighetene er direkte unntatt fra

forbudet mot motorferdsel. Bestemmelsen innebærer ikke unntak for øvingskjøring. For motorisert ferdsel med andre formål enn de ovennevnte må det søkes dispensasjon.

5.0 Forvaltning

Innledning

Vega verneområdestyre er forvaltningsmyndighet for Eidemsliene naturreservat. Verneforskriften gjelder side om side med annet lovverk. Dersom et tiltak ikke er regulert i verneforskriften, gjelder annen lovgivning alene. Annet relevant lovverk er for eksempel plan- og bygningsloven, friluftsløven og forurensningsloven som kommunen er myndighet for. Fylkeskommunen er myndighet etter kulturminneloven.

Statens naturoppsyn er forvaltningens feltapparat. Statens naturoppsyn har ansvar for tilsyn i verneområdet og anmelder eller informerer dersom de kommer over lovbrudd.

Forvaltningsmyndigheten har ifølge vedtektene et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd.

Dispensasjonssøknader og saksbehandling

I tilfeller der det søkes om dispensasjon for tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 6 må søknaden behandles etter naturmangfoldloven (nml) § 48 som erstatter verneforskriften § 8. For nærmere omtale, se kapitlet "Sentrale føringer".

Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene, sendes til Vega verneområdestyre. Søker må sørge for å innhente tillatelser fra andre myndigheter og grunneier der det er nødvendig. Naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd inneholder særskilte krav til søknader og begrunnelse av dispensasjoner gitt etter § 48. Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten vil derfor måtte veilede søker om dette kravet, og det kan være aktuelt å kreve tilleggsdokumentasjon dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig dokumentasjon.

Dispensasjon etter § 48 første ledd skal inneholde begrunnelse for vedtaket som viser hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette. Dette innebærer at det stilles strengere krav til begrunnelse av dispensasjoner gitt etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 enn forvaltningslovens generelle krav til begrunnelse av vedtak. Der et tiltak krever tillatelse både etter naturmangfoldloven § 48 og etter annet regelverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd. I slike tilfeller skal vedtak som hovedregel først fattes etter verneforskriften.

Før det fattes vedtak, skal tiltaket det søkes om dispensasjon til, vurderes etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. (De er nærmere omtalt i kapitlet "Naturmangfoldloven" under.) Vurdering og vektlegging skal fremgå av vedtaksbrevet.

Forvaltningsmyndigheten må alltid vurdere om det skal settes vilkår, og hvilke, for å ivareta verneformålet i hver enkelt sak. Det kan være rom for at brukere av området kan få flerårige tillatelser. Kopi av vedtaket sendes til grunneier dersom søker er en annen enn grunneier, til kommunen, fylkeskommunen og til Statens naturoppsyn. I spesielle tilfeller kan det være aktuelt å legge til andre kopimottakere i tillegg, for eksempel politi.

Forskrift om miljøvedtaksregisteret krever at enkeltvedtak på utvalgte miljøområder, for eksempel dispensasjon fra verneforskrifter, skal være tilgjengelig for allmenheten. Forvaltningsmyndigheten som har truffet vedtaket er den som registrerer vedtaket i registeret. Vedtaket skal registreres senest tre virkedager etter at parten er underrettet om vedtaket, se forvaltningsloven § 27.

Dispensasjonsvedtak truffet av Vega verneområdestyre kan påklages av en "part eller annen med rettslig klageinteresse" innen 3 uker fra vedkommende part mottar underretning om vedtaket. For de som har rettslig klageinteresse, og som ikke har fått skriftlig underretning, løper fristen først fra det tidspunkt de har fått eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket, se forvaltningsloven § 29. Miljødirektoratet er klageinstans. En klage skal alltid sendes til det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, her Vega verneområdestyre.

Forvaltning av viktige verneverdier

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å ivareta verneverdiene og sette i gang tiltak dersom verneverdiene trues. Eidemslie naturreservat skal forvaltes etter verneforskriftens bestemmelser i samsvar med verneformålet. *Formålet med fredningen er å bevare et natur- og plantegeografisk enestående område, med bl.a. mange varmekjære og regionalt sjeldne plantearter, samt den tilhørende fauna* (verneforskriften § 3).

Naturmangfoldloven § 47 om skjøtsel av verneområder omtales nedenfor under "Sentrale føringer".

Utfordringene når det gjelder å nå verneformålet, er å redusere trusler mot verneverdiene. Trusler kan skyldes endringer utenfor selve verneområdet som for eksempel klimaendring. Dette er trusler som forvaltningsmyndigheten ikke har innflytelse på gjennom forvaltningen av verneområdet.

Trusler kan også skyldes forhold og hendelser innenfor verneområdet. Skjøtsel og tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre for å redusere trusler mot verneverdiene, kan listes opp som følger:

1. Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier og skjøtelsbehov
2. Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge
3. Holde sårbare områder fri for skader og ødeleggelser
4. Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl

5. Besøkstrategi

Punktene er utdypet i kapitlet "Forvaltningsutfordringer". Gjennomføringen av tiltak er avhengig av årlige, statlige budsjetter. Tiltaksmidler tildeles hvert år etter søknad fra Vega verneområdestyre til Miljødirektoratet.

Det er foreløpig ikke opprettet bevaringsmål for verneområdet.

Tiltaksplan

PRI	◆ Beskrivelse	◆ Kategori	◆
1	Uttak av fremmede arter, inkludert fjerning av ettervekst av sitkagran i hogstfelt	Skjøtsel av (tre)vegetasjon	
2	Informasjon om verneområdet på skjerm (i butikk og på ferjer) om tilrettelegging og om sårbare naturverdier	Tilrettelegging og informasjon	
3	Etabler årlig vertskaps kurs for guider og verter på Vega, for å sikre god informasjonsflyt fra forvaltning til folk	Tilrettelegging og informasjon	
4	Bidra til vedlikehold av klopper, gapahuk, parkering som er knyttet til verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	
5	Utvikle Vega verdensarvsenter som informasjonspunkt for verneområdene på Vega	Tilrettelegging og informasjon	
6	Holde årlige dialogmøter med lag og foreninger som er knyttet til verneområdet	Tilrettelegging og informasjon	
7	Bidra til at strendene i verneområdet holdes fri for marint avfall og oljesøl	Annet	
8	Klopping i vått terreng på sti mellom naturreservatet og Ervika	Tilrettelegging og informasjon	
9	Sikre gode undervisningsopplegg for verneområdet knyttet til barn og unge - som er knyttet til Eidemsliene naturreservat	Tilrettelegging og informasjon	

Skjøtselsplan

Planbehov er ikke avklart

Besøksforvaltning

Plan innarbeidet som del av forvaltningsplanen. Se «Besøkstrategi» side 14.

Forvaltningsutfordringer

Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier og skjøtelselsbehov

Målet med forvaltningen av naturreservatet er å bevare et natur- og plantegeografisk enestående område, med bl.a. mange varmekjære og regionalt sjeldne plantearter, samt den tilhørende fauna.

Vega verneområdestyre ønsker en kunnskapsbasert forvaltning av området som ikke går på bekostning av verneverdier. Det er behov for oppdatert kunnskap av naturverdiene i naturreservatet med tilhørende anbefalinger av tilretteleggingstiltak og skjøtselstiltak.

Naturreservatet bærer ikke preg av at gjengroing. Vega verneområdestyre ønsker en kunnskapsbasert formidling og en tilrettelegging som ikke går på bekostning av verneverdier. Det er behov for oppdatert kunnskapsinnhenting av naturverdiene i naturreservatet med tilhørende anbefalinger av tilretteleggingstiltak og eventuelle skjøtselstiltak.

Formidling av verneområdenes verdier til barn og unge

For å bevare verneområdene er det avgjørende at både dagens og fremtidens generasjoner kjenner til dem. Dette krever formidling av kunnskap til barn og unge og til befolkningen generelt, både lokalt på Vega og i regionen for øvrig. Gjennom tilpassede undervisningsopplegg, aktiviteter og opplevelser kan vi styrke forståelsen for betydningen av naturmangfoldet som verneområdene representerer.

Når flere får innsikt i de verdiene som knytter seg til verneområdene – enten det gjelder landskapet, arts mangfoldet eller den historiske bruken av naturen – vil forståelsen og engasjementet for å ta vare på dem øke.

På sikt kan dette bidra til å styrke den lokale identiteten. Kunnskap og stolthet over egen natur og historie danner et solid grunnlag for å ivareta verneområdene, samtidig som det gir befolkningen en sterkere tilknytning til stedet de bor.

Holde sårbare områder fri for skader og ødeleggelser

Menneskelig ferdsel i Eidemsliene naturreservat kan føre til tråkkskader på vegetasjon, forstyrre dyreliv samt gjennom forsøpling.

Vega verneområdestyre har en viktig rolle når det gjelder å tilrettelegge gjennom klopping på sti og ved å gi informasjon til de som bruker verneområdet om hvordan man tar hensyn til flora og fauna i naturreservatet.

Holde strendene fri for marint søppel og oljesøl

Søppel som etterlates eller skylles på land i fjæresonen, utgjør en fare for fugl og dyr som kan forveksle plast med næring eller ta skade på annen måte. Det foregår årlig noe opprydding i strandsonen i regi av grunneiere og andre private aktører som *in the same boat*.

Olje som når frem til verneområdet vil utgjøre en skade for fugl og dyr. Oljeutslipp i fjæra rammer fugler og dyr både direkte (fysisk og gjennom forgiftning) og indirekte (gjennom ødelagte leveområder og matmangel). Det er avgjørende at oljevernberedskapen er så bra som mulig for å minimere skaden på verneverdiene.

Besøkstrategi

Besøksnæringen og verneområdene er tett knyttet sammen fordi natur- og kulturverdiene i verneområdene er selve grunnlaget for mange reiselivsopplevelser. Forholdet må bygge på bærekraft, der naturen beskyttes samtidig som den kan brukes til rekreasjon og opplevelse. God besøksforvaltning er viktig for å unngå slitasje og forstyrrelser, blant annet gjennom tilrettelegging, styring av trafikk og god informasjon. Samtidig kan besøk bidra til lokal verdiskaping når det skjer i samarbeid med lokalsamfunn, reiseliv og forvaltningsmyndighet.

Besøksstrategien for Eidemsliene avklarer i hvilken grad det er ønskelig å tilrettelegge for besøk i og i tilknytning til verneområdet og om dette er forenlig med verneverdiene.

Besøksstrategien for verneområdene i Vega ble første gang vedtatt i 2020. Den revideres nå sammen med forvaltningsplanene for verneområdene og implementeres i den nye forvaltningsplanen for Eidemsliene naturreservat.

Arbeidet med besøkstrategi knyttet til verneområdene har som mål å bidra til å ivareta av verneverdiene, økt forståelse for vern, gode opplevelser for de besøkende, økt bred verdiskaping (miljømessig-, sosial-, kulturell- og økonomisk).

Et viktig premiss for arbeidet med besøksforvaltning for norske verneområder er at dersom det er konkurrerende hensyn mellom de ulike målsetningene, skal ivaretagelsen av verneverdiene alltid veie tyngst.

Verneområdestyrets vurderinger gjøres på bakgrunn av verneforskrift, kunnskapen om naturverdiene og innspill fra grunneiere, lag og foreninger samt næringslivsinteresser. Aktuelle tiltak i verneområdet for kommende periode er listet opp i tiltaksplanen.

Statlig sikra friluftslivsområde

Eidemsliene naturreservat grenser til Eidem friluftsområde som er et statlig sikra friluftsområde. Dette området er det eneste større friluftsområde med strender og natur av en slik spesiell karakter på Vega. Området er særlig familievennlig, og utgangspunkt for turer videre rundt fjellene, gjennom Eidemsliene naturreservat i et landskap preget av berg, fjell og gammel kystfuruskog.

Informasjon og formidling

Oppdatert og tilgjengelig kunnskap er avgjørende for god forvaltning av verneområder. For at forvaltningen skal være effektiv, må kunnskapen formidles på

en måte som engasjerer og når ut til ulike målgrupper – som besøkende, lokalsamfunn, skoler, forskere og forvaltningsmyndigheter. Kunnskapen om området ligger til grunn for hvor styret mener det er forsvarlig å kanalisere de besøkende og hvilke områder styret ønsker å skåne. En kunnskapsbasert formidling styrker forståelsen for hvorfor vern er nødvendig, og fremmer samarbeid om å beskytte sårbar natur.

Mange som besøker verneområder er ikke klar over hvor sårbare arter og naturtyper faktisk er. Selv godt ment ferdsel kan føre til negative konsekvenser for naturmangfold. Informasjon er derfor en nøkkelfaktor for å sikre at verneområder blir respektert. Skilting og informasjonstavler i terrenget, digitale informasjonskanaler og samarbeid med lokale aktører som skoler, reiseliv og frivillige organisasjoner er viktige virkemidler for å nå ut med kunnskap og regler for ferdsel.

Besøkpunkt og informasjonsskilt

Gapahuken og Ervika er besøkpunkt som ligger utafor naturreservatet mens Vefsn Anna stua ligger innafor naturreservatet. Disse tre er populære besøkpunkt. De er lett tilgjengelige. Gapahuken ligger i Eidem friluftsområde og eies av Vega verneområdestyre og er særlig godt egnet for informasjon og formidling. Her kan det informeres om naturreservatet samt generelle retningslinjer for ferdsel. Stiene som går fra Eidem friluftsområde til Ervika og Vefsn Anna stua går gjennom Eidemsliene naturreservat og innfallsporten til denne har en informasjonstavle som gir informasjon om Eidemsliene naturreservat.

Sti og parkering

Vega verneområdestyre har lagt til rette for ferdsel frem til gapahuken ved å etablere enkel infrastruktur som parkeringsplass som ligger i Eidem friluftsområde. I tillegg er det lagt ut klopper i naturreservatet på stien som går til Ervika.

Parkering, gapahuk og klopper eies av Vega verneområdestyre.

Traseer, parkeringsplasser og gapahuk som er tilknyttet verneområdene på Vega skal ha høy kvalitet og det skal være informasjon om verneområdet på/ved parkeringsplassen.

Vega verdensarvsenter som arena for verneområdeformidling

Vega verdensarvsenter, offisielt åpnet 13. juni 2019, ligger på Gardsøya i Vega kommune og er forvaltningsknutepunkt for Vega verneområdestyre, Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv og Statens naturoppsyn (SNO). Senteret rommer utsiling, butikk, undervisningsrom, restaurant og kontor for verneområdeforvaltningen. Senteret brukes i dag som møtepunkt for aktører med interesser i Vegaøyan Verdensarv inkludert verneområdene, som lokalbefolkning, grunneiere, næringsliv og andre besøkende. Det fungerer også som startpunkt for befaringer, undervisning og aktiviteter knyttet til Vegaøyan Verdensarv.

Utstillingene gir innblikk i den unike geologien, plante- og dyrelivet, samt historiene fra livet i verdensarvområdet. Store uteområder rundt senteret legger til rette for

utendørs formidling og opplevelser. I tillegg fungerer senteret som turistinformasjon for Vega kommune.

Verneområdestyret ønsker at Vega verdensarvsenter blir en hovedarena for formidling av naturverdiene i verneområdene. Gjennom utstillinger, brosjyrer, foredrag, guidede turer og interaktive tiltak skal senteret fremme forståelse for hvordan menneskelig aktivitet påvirker naturen – både positivt og negativt – og inspirere til bærekraftige holdninger og valg. Slik skal verdensarvsenteret bidra til økt lokal og regional bevissthet og til varig vern gjennom kunnskap og opplevelse.

Vega verneområdestyre ønsker å styrke formidlingen av verneområdene fra senteret, slik at de besøkende får gratis og oppdatert informasjon om verneverdiene og aktiviteter og tilrettelegging i verneområdene på Vega.

Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert.

Naturmangfoldloven ligger også til grunn for utformingen av forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-10. Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Eidemslieene er beskrevet og denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av forvaltningsutfordringer og "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer". Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området, har Vega verneområdestyre vurdert at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneområdet er godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

Ved å føre tilsyn med bruken av området, den oppgaven SNO har, parallelt med overvåkning av tilstanden til naturverdiene, som bevaringsmål og forskeres analyseruter bidrar til, vil vi kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10. Dette vil også kunne bli en

viktig del av det fremtidige kunnskapsgrunnlaget om økosystemets robusthet, og bør vurderes ved revidering av forvaltningsplanen.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/2000-12-15-1470>

Sentrale føringer

Naturmangfoldloven § 48

Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle /særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. Mer informasjon: Miljødirektoratet rundskriv om forvaltning av verneforskrifter kapittel 7 ([Rundskriv](#)).

Naturmangfoldloven § 47

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. Bestemmelsen gir også adgang til i skjøtelsøyemed å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området. Med hjemmel i § 47 kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep.

Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i § 47. Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir naturmangfoldloven § 72 adgang til det. Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske

fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 krever avtale med grunneier.

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Id	◄ Tema	◄ Forskriftreferanse	◄ Forvaltningsmyndighetens retningslinje	►
1	Landbruk - jord og skogbruk	Kapittel IV pkt. 1 og 3. Kapittel V pkt. 3 og 2. kapittel VI pkt. 1	Døde trær skal ikke ryddes vekk, men få ligge i ro på stedet. For innførte treslag bør det vurderes i hvert enkelt tilfelle hva som er formålstjenlig ut fra effekter på naturverdiene. Ved hogst i Eidemslie skal selje, osp og eventuelle forekomster av alm, hassel og sølvasal spares. I tillegg skal de eldste trærne også av bjørk og gråor stå igjen etter hogsten.	
2	Annet	Kapittel IV pkt. 2. Kapittel V pkt. 4. kapittel VI pkt. 1 og 8	Jakt og fiske Det er ikke tillatt med jakt, fangst og bruk av skytevåpen innenfor verneområdet, med unntak for hjorteviltjakt, fellefangst på mink, fiske og jakt på kystsel. Det er også unntak fra båndtvangen for lovlig bruk av hund ved jakt på hjortevilt, og ved ettersøk etter skadet hjortevilt. Det er ikke åpnet for motorisert ferdsel i forbindelse med eventuell uttransport av skutt hjortevilt.	
3	Friluftsliv	Kapittel IV pkt. 1 ,2, 5 og 6. Kapittel V pkt. 2, 4 og 6. kapittel VI pkt. 1, 8 og 4	I forhold til etablering av nye stier er dette et tilretteleggingstiltak som kan kreve dispensasjon fra verneforskriften. Tiltaket må vurderes opp mot formålet med vernet.	
4	Forskning og undervisning	Kapittel IV pkt. 1, 2 og 5. Kapittel V pkt. 1 og 7.	Plante- og dyrelivet er fredet innenfor naturreservatet. Enkelte forskningsaktiviteter vil kreve dispensasjon fra denne bestemmelsen. Forvaltningsmyndigheten må vurdere slike dispensasjoner etter naturmangfoldloven § 48 (dispensasjon fra vernevedtak).	
5	Bygninger og andre installasjoner	Kapittel IV pkt. 3. Kapittel V pkt. 5.	Det er et generelt forbud mot fysiske inngrep i naturreservatet. I verneforskriftens kapittel IV er det listet opp ulike aktiviteter som ikke er tillatt. Opplistingen er ikke uttømmende, dette innebærer også et forbud mot lignende inngrep. Det kan gis tillatelse til; "etablering av nye anlegg for kystverkets virksomhet". Dette kan eksempelvis være oppføring av skilt eller merking av skipsleier. Vega verneområdestyre kan også gi tillatelse til etablering av gjerder.	

6.0 Kunnskapsgrunnlag

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Norsk klimaservicesenter (KSS)	2024	Klimaprofil Nordland	Norsk klimaservicesenter (KSS) - sist oppdatert november 2024	https://klimaservicesenter.no/kss/klimaprofiler/nordland
Fylkesmannen i Nordland	2015	Forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde (2015 - 2022)	Fylkesmannen i Nordland	https://verdensarvvega.no/wp-content/uploads/2023/10/FORVALTNINGSPLAN-1.pdf
Vega verneområdestyre	2020	Besøksstrategi for verneområdene på Vega	Vega verneområdestyre	https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_vega/Besoksstrategi-2022.pdf

Arkivsaksnr: 2025/6507-1

Saksbehandler: Anja Hennie Halmøy
Fredriksen

Dato: 26.08.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	22/25	21.08.2025

Endring av timesats

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre øker timesatsen for slåttearbeid i verneområdene fra 250 kroner til 350 kroner per time.

Vurdering av saken

Ved årets oppgjør for slåttearbeid var det en grunneier som lurte på om timesatsen hadde økt siden alt annet har økt i pris de siste årene. Timesatsen har stått stille på 250 kroner de siste 8-10 årene.

Vernområdeforvalter har undersøkt satser for tilsvarende skjøtselsoppdrag i Lomsdal-Visten nasjonalpark. Der er satsen 400 kroner per time, forutsatt at oppdragstaker benytter eget utstyr. I verneområdene på Vega er det derimot verneområdestyret som står for innkjøp og vedlikehold av utstyr.

Med bakgrunn i generell prisøkning på varer og tjenester, samt økte lønninger vurderer verneområdeforvalter at timesatsen bør økes til 350 kroner per time.

Arkivsaksnr: 2025/6503-1

Saksbehandler: Anja Hennie Halmøy
Fredriksen

Dato: 26.08.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	23/25	21.08.2025

Budsjettregulering av tiltaksmidler - innkjøp av klaver

Viser til sak 5/25 i Vega verneområdestyre i møte 4.4.2024 hvor det ble vedtatt en mindre budsjettregulering og nytt budsjett for 2025 ble vedtatt. Nå begynner vi å få inn mer oversikt over hvor mye vi kommer til å betale ut etter slått og andre tiltak. Vi kommer til å ha midler til overs og det er derfor behov for å foreta en budsjettregulering.

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre gir verneområdeforvalter tillatelse til å foreta innkjøp av no fence klaver til småfe som skal beite oppslag av sitkagran, bjørk og annet kratt i Kjellerhaugvatnet naturreservat og Holandsosen naturreservat. Beløpet vil være rundt 100 000 for innkjøp av 20 - 25 klaver med tilhørende utstyr.

Forslag til omdisponering av tiltaksmidler

Etter å ha gjort et grovt overslag over hva som kan forventes å gjenstå av tiltaksmidler for 2025, så ser det ut til at vi har 184 884 igjen på budsjettet, se tabelloversikt. Det er ikke tatt hensyn til eventuell økt timesats i forbindelse med slått. Et bedre estimat vil foreligge når vi har mottatt faktura på utført slått og andre tiltak.

Verneområdeforvaltere har denne sommeren og høsten vært på befaring i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservat og registrert at oppslag av sitkagran, lauvkratt og annet er betydelig i hogstflatene- Det er ønskelig fra verneområdeforvalter å få omdisponert noe overskudd av midler til restaurerings- og skjøtselstiltak ved å kjøpe inn tjenester til å få utført skjøtsel eller å investere i utsyr til framtidige skjøtselstiltak.

Verneområdeforvaltere hadde møte med Vega beitelag 20.8.25 for å diskutere mulig innkjøp av no fence klaver som kan brukes på geit i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservat. Den beste løsningen kan være at Vega verneområdestyre dekker kostnadene med å kjøpe inn 20 – 25 no fence klaver med ekstra batteri og ladere. Og at Vega beitelag står for utlån av klavene til bønder med egnede geiteraser.

Det må innhentes pristilbud på klaver med tilhørende utstyr. Det må også vurderes nærmere hvor mange klaver det vil være behov for. Verneområdeforvalter estimerer at det kan koste ca 100 000 i innkjøp av 20 – 25 klaver med ekstra batterier og ladere. Etter dette kommer kostnader på abonnement på 11 000 hvert år totalt for alle klavene.

Foreløpig estimat over forbruk av tiltaksmidler 2025:

	Tiltak	Budsjett 2025	Estimert forbruk	Gjenstår
1	Fjerne ettervekst av sitkgagran i Kjellerhaugvatnet NR	200 000	200 000	
2	Beiting Holandsosen NR	40 000	40 000	
3	Beiting Hysvær/Søla LVO	30 000	30 000	
4	Beiting Kjellerhaugvatnet NR	60 000	60 000	
5	Slått i Lånan FFO	70 000	53 756	16 244
6	Slått i Skjærvær FFO	70 000	31 750	38 250
7	Skjøtsel i Flovær FFO	30 000	30 000	
8	Slått i Muddvær FFO	30 000	15 000	15000
	Vedlikehold av beitegjerd			
9	Kjellerhaugvatnet NR og Holandsosen	60 000	6110	53 890
10	Fjerne spredt sitkagran	5 000	5000	
11	Hogst av sitkagran av skogbrukselever	56 500	0	56 500
12	Bekjempelse av predator (minkfeller)	30 000	30 000	
13	Bekjempelse av veitistel i Hysvær	10 000	10 000	
14	Lyngsviing i Holandsosen NR	5 000	5000	
15	Informasjon ved fuglekikkerhus	5 000	5000	
	Gjenoppbygging av lundebru i Floværet			
16	FFO	20 000	20 000	
	Tilrettelegging og sikring for husdyr ved gapahuk			
17		25 000	20 000	5000
18	Informasjon og annonsering	10 000	10 000	
19	Uforutsette utgifter	10 000	10 000	
20	Gjenoppføring av sauegjerd i Hysværet	13 500	13 500	
21	Ekstra midler til bekjempelse av mink	120 000	120 000	
	SUM	900 000	721 116	184 884

Vurdering

Det er nylig utført befaring i Kjellerhaugvatnet og Holandsosen for å se på omfanget av oppslag fra sitkagran, bjørk og andre treslag etter årets varme sommer. Det er ingen tvil om at lengre vekstsesong og stigende sommertemperaturer gjør at ettervekst i hogstfelt og oppslag av bjørk og annet kratt tiltar. Det er derfor behov for å regulere beitetrykket i hogstfeltene både i Holandsosen og i Kjellerhaugvatnet. Å få folk til å gå over med ryddesag er arbeidsintensivt og dyrt. Derfor vurderes det som best å sette ut egnet geiterase med no fence klaver for å få til et større beitetrykk i de områdene det er behov for det.

Akkurat nå mangler det kontinuitet i restaureringsfasen på hogstflatene. Ved å kjøpe inn no fence klaver til geit som Vega beitelag kan disponere for bruk i verneområdene, forventes det at terskelen senkes for å få satt ut geit i verneområdene med klaver på.

ST 24/25 Referatsaker
ST 25/25 Eventuelt